

Toegang van kmo's tot overheidsopdrachten bevorderen

Gemeenschappelijk actieplan

FOD BOSA-FOD Economie-FOD Kanselarij

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

1210 Brussel

Ondernemingsnr: 0314.595.348

 0800 120 33 (gratis nummer)

 facebook.com/FODEconomie

 [@FODEconomie](https://twitter.com/FODEconomie)

 linkedin.com/company/fod-economie (tweetalige pagina)

 instagram.com/fodeconomie

 youtube.com/user/FODEconomie

 <https://economie.fgov.be>

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley

Voorzitter van het Directiecomité

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Internetversie

Inhoudstafel

Inleiding.....	4
Executive Summary	6
Overzichtstabel van het gemeenschappelijke actieplan “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”	9
1. Stimuleren – Betaling – Wetgeving inzake betaaltermijnen (b2g) en -modaliteiten.....	17
2. Stimuleren – Betaling – KB inzake het verplicht gebruik e-facturatie b2g.....	19
3. Stimuleren – Betaling – Communicatie over e-facturatie: wat, hoe...?	20
4. Stimuleren – Betaling – Boekhoudkundige omgeving federale overheid	21
5. Stimuleren – Evaluatie wetgeving overheidsopdrachten – luik kmo’s	23
6. Stimuleren – Evaluatie van het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”.....	25
7. Stimuleren – Evaluatie van het federale aankoopbeleid (focus: kmo’s).....	27
8. Stimuleren – De transparantie bij overheidsopdrachten verhogen	28
9. Stimuleren – Het gebruik van de verdeling in percelen aanmoedigen	29
10. Stimuleren – Evaluatie van de toegankelijkheid van opdrachtdocumenten	31
11. Stimuleren – Evaluatie en uitbreiding van Telemarc.....	32
12. Stimuleren – Typeclausules op maat van de kmo’s.....	33
13. Stimuleren – Maatregelen ter bestrijding van de sociale dumping	34
14. Stimuleren – Begeleiding van de kmo’s – Pijler 1 – Basisaanbod aan informatie	37
15. Stimuleren – Begeleiding van de kmo’s – Pijler 2 – De kmo stimuleren tot het volgen van de noodzakelijke opleidingen overheidsopdrachten	39
16. Stimuleren – Begeleiding van de kmo’s – Pijler 3 – Potentiële partners en publieke dienstverlening	40
17. Stimuleren – Opleiding – Algemene behoefte, aanbod en starterspakket.....	43
18. Stimuleren – Opleiding – Overheidsopdrachten: waar vinden en hoe beantwoorden?.....	44
19. Stimuleren – Opleiding – Charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”	45
20. Stimuleren – Opleiding – Charter: verdeling in percelen.....	46
21. Stimuleren – Opleiding – Charter: de economisch meest voordelige offerte	47
22. Stimuleren – Opleiding – Charter: intellectuele eigendom en innovatieve kmo’s	48
23. Stimuleren – Opleiding – Charter: proportionele minimumeisen en proportionaliteit bij selectiecriteria, financiële garanties en betalingsmodaliteiten.....	49
24. Stimuleren – Opleiding – Normen: wat, hoe lezen en hoe gebruiken?	50
25. Stimuleren – Opleiding – Sociale clausules en clausules inzake duurzaamheid	51
26. Stimuleren – Opleiding – Hoe kmo-vriendelijk innovatief en duurzaam aanbesteden.....	52
I. Monitoring – Vastleggen van de definitie van een kmo	54
II. Monitoring – Vastleggen van de definitie van/criteria omtrent kmo-participatie	55
III. Monitoring – Federaal aankoopbeleid – SFA-monitoringsrapport 2021 inzake kmo-participatie – Uitbreiding met data over 2020 en met data e-notification	57
IV. Monitoring – De wetgeving overheidsopdrachten van de nodige aanpassingen voorzien met als doelstelling het opzetten van een kwaliteitsvolle monitoring.....	58
V. Monitoring – Automatische identificatie van een kmo – Webservice	60
VI. Monitoring – E-procurementplatform II – ontwikkeling, uitrol en promotie	61

Inleiding

De “Vivaldi”-regering wil overheidsopdrachten een centrale plaats geven in het kader van de relance. Zij moeten worden verbeterd om ze voorbeeldig, transparant en vooral effectief te maken om beroepen en vertragingen te vermijden die zij kunnen veroorzaken. De wet op de overheidsopdrachten zal in die geest worden geëvalueerd¹ en aangepast.

Die opportuniteiten mogen niet aan de Belgische kmo's voorbijgaan. Daarom heeft de regering zich ertoe verbonden om de overheidsopdrachten toegankelijker te maken voor de kmo's, met name via ethische, sociale en milieuclausules, maar ook door het bewustzijn van de aanbesteders te vergroten en door de administratieve lasten rond overheidsopdrachten te verminderen.

Het huidige federale gemeenschappelijke actieplan is **gericht op de bevordering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten**. Het werd uitgewerkt door eerste minister Alexander De Croo, minister van Ambtenarenzaken Petra De Sutter en minister van Zelfstandigen en Kmo's David Clarinval. Het bevat eveneens een luik gewijd aan de verbetering van de monitoring van de kmo-participatie aan overheidsopdrachten.

Die maatregelen zijn in verschillende opzichten noodzakelijk. Eerst en vooral is België een kmo-land: zij vormen 99,8 % van het ondernemingslandschap en staan in voor 68,8 % van de werkgelegenheid². 94,6 % van die kmo's zijn micro-ondernemingen. De professionele en interprofessionele organisaties waarschuwen de overheden al meerdere jaren, met name via de Commissie Overheidsopdrachten, over de moeilijkheden die kmo's ondervinden bij de toegang tot overheidsopdrachten, zowel federaal als gewestelijk of op gemeenschapsniveau.

Tegelijk volgen de overheidsdiensten, waaronder de FOD BOSA, de FOD Economie en de FOD Kanselarij, die thematiek van dichtbij op, en dat onder meer in het kader van hun missie en van een aantal verplichtingen over het monitoren van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten³.

De voornaamste vastgestelde obstakels voor de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten zijn de aanzienlijke administratieve lasten, de te lange betaaltermijnen, het gebrek aan informatie of kennis (kmo's en overheden) en de te complexe overheidsopdrachten.

Om die uitdagingen aan te gaan, heeft de federale regering, in 2018, de federale aanbestedende overheden voorzien van een federaal charter “toegang van kmo's tot overheidsopdrachten”⁴ dat elke onderneming gelijke kansen wenst te bieden bij de participatie aan opdrachten. Het charter handelt onder meer over een gepaste bekendmaking van opdrachten, de gunning op basis van de economisch meest voordelige offerte, een adequate bescherming van de rechten op intellectuele eigendom en proportionaliteit bij selectiecriteria en de verdeling van de opdrachten in percelen. Het federale aankoopbeleid (FOD BOSA) stuurt de uitvoering ervan.

Op basis van zowel de signalen ontvangen van de stakeholders als de eigen vaststellingen, vindt de regering dat meer nodig is om de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten te bevorderen en dat tegelijkertijd de meetinstrumenten verbeterd moeten worden om te beschikken over meer volledige en

¹ Die evaluatieoefening werd opgestart in september 2021.

² https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-strategy/performance-review_en#sba-fact-sheets => “Belgium”

³ De Europese en Belgische regelgeving leggen meerdere vereisten op inzake de monitoring van (de kmo-participatie bij) overheidsopdrachten. Enerzijds vragen de Europese richtlijn 2014/24/EU (artikels 83 en 85) en de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten (artikels 163 en 165) een driejaarlijkse nationale monitoring. Anderzijds vragen het koninklijk besluit van 22 december 2017, inzake de federaal gecentraliseerde overheidsopdrachten in het kader van het federaal aankoopbeleid, en het charter “toegang van kmo's tot overheidsopdrachten” (BS 14.02.2018) een jaarlijkse federale monitoring.

⁴ <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-beheren-en/kmos-en-overheidsopdrachten>

precieze informatie over de participatie van kmo's aan overheidsopdrachten, met name in functie van de ondernemingsgrootte van de participerende ondernemingen en de waarde van de opdrachten.

Zo geeft een eerste, verkennende analyse⁵ van de kmo-participatie bij federale overheidsopdrachten voor de periode 2015-2019 aan dat het aandeel micro- en kleine ondernemingen⁶ in het aantal verzonden offertes gedaald is tussen 2015 en 2019, en dat terwijl het jaarlijkse totale aantal overheidsopdrachten en verzonden offertes net sterk is toegenomen tussen 2015 en 2019. Bovendien stellen we vast dat het gemiddelde aantal verzonden offertes daalt bij de micro-onderneming, stabiel blijft voor de kleine onderneming en sterk stijgt bij de middelgrote en grote onderneming. Die cijfers vragen een reactie van de overheid. Bovendien merkt het rapport op dat de beschikbare data over overheidsopdrachten serieuze hiaten vertoont. Zo wordt onder meer het ondernemingsnummer, noodzakelijk voor de berekening van de ondernemingsgrootte, niet systematisch geregistreerd en wordt maar voor een beperkt deel van de opdrachten gegevens over de begunstigde onderneming verzameld.

Het rapport roept dan ook op tot de ontwikkeling van een structurele en kwaliteitsvolle monitoring van overheidsopdrachten en tot een evaluatie van het federale aankoopbeleid⁷ dat de principes van het charter "toegang van kmo's tot overheidsopdrachten" moet toepassen. Die twee acties maken deel uit van het actieplan.

Bovendien benadrukt het plan voor Herstel- en Veerkracht (PHV)⁸ de opportuniteit bij de Belgische situatie inzake overheidsinvesteringen. Het herstel van onze economie is een kans om de overgang van ons land naar meer duurzame, slimme en inclusieve groei te versnellen, en tegelijk onze sociale, economische en klimaatbestendigheid te versterken. Overheidsopdrachten spelen een cruciale rol in het succes van die aanpak.

Het PHV legt ook de nadruk op het belang van het verminderen van administratieve en reglementaire lasten en vraagt dat er reële inspanningen worden geleverd om de inefficiëntie van de overheidsopdrachten en de beperkte deelname van kmo's aan aanbestedingsprocedures aan te pakken, en dat in een context van het versnellen van de digitalisering van de overheidsdiensten.

Om die laatste doelstelling te behalen, baseert het PHV zich op een nieuw *e-procurementplatform* voor het plaatsen en toekennen van overheidsopdrachten. In die context wordt de nadruk ook gelegd op de noodzaak om het huidige federale aankoopmodel aan te passen, de aanbestedende overheden te ondersteunen, de manier van werken te vereenvoudigen en te digitaliseren, de aankopers verder op te leiden en hen hierover proactief te informeren.

Die doelstellingen worden geconcretiseerd via het gemeenschappelijke actieplan ter bevordering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten, dat verderop in dit document wordt toegelicht.

⁵ Kmo-participatie wordt in dit rapport gemeten onder de vorm van verzonden offertes van ondernemingen/zelfstandigen – en enkel die offertes die een geldig ondernemingsnummer bevatten (n = 18.889). Die eerste, verkennende analyse wordt tijdens de zomer van 2021 opgevolgd door een tweede, bredere analyse.

⁶ <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kmos-en-zelfstandigen-cijfers/definitie-en-bronnen> - Zie tabel 1 voor meer uitleg over de gehanteerde ondernemingsgroottes.

⁷ Het federale aankoopbeleid ondersteunt de federale aanbesteders via onder meer richtlijnen over het gebruik van bepaalde instrumenten, bijvoorbeeld de verdeling in percelen, en is erop gericht een gezond evenwicht te vinden tussen centralisatie en decentralisatie, waarbij het einddoel blijft de meest geschikte producten/diensten te verwerven voor de gunstigste prijs. De uitwerking ervan wordt beheerd door de FOD BOSA.

⁸ https://dermine.belgium.be/sites/default/files/articles/NL%20-%20Nationaal%20plan%20voor%20herstel%20een%20veerkracht_0.pdf

Executive Summary

Dit actieplan wil heel concreet de relaties verbeteren tussen de Belgische kmo's en de aanbestedende overheden. De doelstelling van de bevordering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten zal worden bereikt door tussen de kmo's en de aanbestedende overheden te zorgen voor meer transparantie, een grotere soepelheid, een betere kennis van de regels en goede praktijken, en door meer vertrouwen tot stand te brengen tussen die potentiële partners.

De acties die geïdentificeerd werden om dat te bereiken, beogen:

- het efficiënter maken van overheidsopdrachten en dat zowel voor de opdrachtnemer als -gever;
- meer transparantie in alle stadia van de aanbestedingsprocedure met het oog op betere informatie voor de economische operatoren en een gezondere mededinging;
- een vereenvoudiging van de aanbestedingsprocedure vanuit het perspectief van de kmo's;
- zowel de aanbestedende overheden als de kmo's op te leiden, te informeren en te begeleiden.

Samengevat zal het actieplan de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten als volgt **stimuleren**:

Informatie, transparantie en efficiëntie

- ⇒ De verdeling in percelen verder aanmoedigen. Er wordt een grondige monitoring geïmplementeerd en een samenwerking opgezet met de Inspectie van Financiën waarbij aan het Korps gevraagd zal worden om de correcte toepassing van het "comply or explain"-principe bij verdeling in percelen op te volgen.
- ⇒ Het betaalgedrag van de aanbestedende overheden verbeteren (aanpassing van het koninklijk uitvoeringsbesluit van 14.01.2013).
- ⇒ De boekhoudkundige omgeving van de overheid optimaliseren, om de automatische uitbetaling van verwijlinteresten te garanderen.
- ⇒ Het gebruik van voorschotten stimuleren en een beroep op factoring mogelijk maken.
- ⇒ "Kmo-vriendelijke" clausules uitwerken en verspreiden, met name sociale en milieuclausules, door de bevoegde federale departementen in samenwerking met onder meer de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO (HRZKMO).
- ⇒ Vermijden dat contracten uitsluitend op basis van de prijs worden gegund wanneer alternatieven mogelijk zijn, op basis van toezicht op de gunningscriteria en het voorzien van de nodige informatie en opleidingen.
- ⇒ Toezien op het proportionele en evenwichtige karakter van de vereisten geformuleerd in de gunningscriteria, omdat elk gunningscriterium bijkomende "plichten" met zich meebrengt voor de ondernemingen;
- ⇒ Sociale dumping voorkomen door ervoor te zorgen dat aanbestedende overheden de bij hen ingediende prijsoffertes correct kunnen evalueren.
- ⇒ De elektronische facturatie veralgemeend gebruiken om het betaalproces te automatiseren en te versnellen.
- ⇒ Ervoor zorgen dat, na het verzenden van de offerte, de kmo niet alleen sneller het resultaat krijgt, maar ook meer informatie over bijvoorbeeld waarom de offerte niet weerhouden werd en een rangschikking.
- ⇒ Het gebruik van vooraankondigingen door de aanbestedende overheid aanmoedigen, zodat de onderneming makkelijker de voor haar relevante overheidsopdrachten kan identificeren.
- ⇒ De aankondigingen voor opdrachten publiceren, zelfs wanneer die niet wettelijk vereist zijn.

Bovendien wordt op de achtergrond het regelgevende kader waarbinnen de aanbestedende overheden moeten werken, geëvalueerd. Dat zal worden aangepast rekening houdend met de doelstellingen van het plan. Gelijklopend wordt het charter "toegang van kmo's tot overheidsopdrachten" geëvalueerd. Dat zal indien nodig worden aangepast met het oog op een betere kmo-participatie.

Opleidingen

- ⇒ Terbeschikkingstelling aan de kmo's van een gevarieerd en betaalbaar aanbod aan opleidingen, aangeboden en uitgewerkt in overleg met de stakeholders, met name de professionele en interprofessionele organisaties;
- ⇒ Terbeschikkingstelling, in overleg met de stakeholders, van een starterspakket opleidingen voor de startende ondernemingen;
- ⇒ Uitwerking van de modaliteiten en de inhoud van die opleidingen in overleg met onder meer de HRZKMO;
- ⇒ Deelname van aanbestedende overheden aan een vernieuwd en ambitieus opleidingsaanbod met meerdere trajecten die hun een meer geïntegreerd opleidingspakket aanbieden. De principes van het charter vormen de leidraad vormen voor die opleidingen. Die zullen ook toegankelijk zijn voor de professionele en interprofessionele organisaties.

Administratieve vereenvoudiging

- ⇒ Vanaf 2023⁹ zullen de kmo's beschikken over een gebruiksvriendelijke interface met de aanbestedende overheden via het nieuwe e-procurementplatform. De lancering van dit instrument zal worden begeleid door de overheid, die onder meer infomomenten zal organiseren voor de professionele en interprofessionele organisaties, aangevuld met publiek beschikbare praktische handleidingen.
- ⇒ Het gebruik van dit nieuwe platform zal zorgen voor een betere toepassing van het "only once"-principe.
- ⇒ Een nadruk zal worden gelegd op de uitbreiding van de applicatie Telemarc, die de aanbestedende overheden toelaat om bepaalde documenten rechtstreeks bij de bevoegde diensten op te vragen in plaats van bij de onderneming.
- ⇒ De opdrachtdocumenten zullen toegankelijker worden gemaakt.
- ⇒ De bestaande mogelijkheden voor het regulariseren van louter formele gebreken zullen geëvalueerd en uitgebreid worden, bijvoorbeeld in het kader van de elektronische handtekening.
- ⇒ Het gebruik van de aanvaarde factuur voor opdrachten van beperkte waarde zal gemonitord en gestimuleerd worden.
- ⇒ De automatische uitbetaling van verwijlinteressen moet worden gegarandeerd.
- ⇒ Een quasi-veralgemening van het gebruik van de elektronische factuur zal leiden tot een automatisering van het betalingsproces.

Tegelijkertijd beoogt het actieplan **de monitoringcapaciteiten van de overheid te verbeteren** inzake de participatie van kmo's aan overheidsopdrachten. De aanzienlijke verbetering van de monitoring van de overheidsopdrachten hangt in grote mate af van de lancering van het nieuwe e-procurementplatform (waarvan de oplevering voorzien is voor het tweede trimester van 2023). Een reeks reglementaire maatregelen zal al genomen worden om op termijn te zorgen voor een fijnmazigere monitoring en om in staat te zijn de participatiegraad van kmo's bij overheidsopdrachten precies te definiëren, in functie van onder meer de omvang van de onderneming. Het respect voor de goede praktijken door de overheden (bijvoorbeeld de verdeling in percelen), zal ook beter geëvalueerd worden. Eenmaal het nieuwe platform en de reglementaire wijzigingen voor de monitoring realiteit zijn, zal het onder meer mogelijk zijn om de kmo-participatie bij de begunstigde ondernemingen correct te berekenen en dat volgens gedetailleerde ondernemingsgrootte en voor alle overheidsniveaus.

Die combinatie van acties zal op termijn leiden tot een federaal aankoopbeleid meer op maat van de kmo's, tot overheidsopdrachten die toegankelijk zijn voor kmo's, tot correct geïnformeerde en

⁹ De oplevering van het nieuwe e-procurementplatform is voorzien voor het tweede trimester van 2023. De ontwikkeling van het nieuwe platform was in eerste instantie voorzien voor 2021. Naar aanleiding van de langdurige periode van lopende zaken voorafgaand aan de vorming van de huidige federale regering liep de lancering van het project vertraging op.

opgeleide aanbesteders en kmo's, en tot een structurele en kwaliteitsvolle monitoring van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten.

Tot slot wordt nog opgemerkt dat hoewel overheidsopdrachten in belangrijke mate het onderwerp zijn van Europese wetgeving, de Europese wetgever ruimte laat voor eigen beleid. Die mogelijkheid moet, wanneer nuttig, benut worden. Bovendien beschikken de, in het kader van dit actieplan, betrokken administraties zowel over nationale (impact op alle beleidsniveaus) als federale bevoegdheden. Concreet wordt, waar nodig voor bepaalde projecten, in overleg getreden met de stakeholders, waaronder de professionele en interprofessionele organisaties en de regionale en lokale overheden, met name via onder meer de HRZKMO en de Commissie Overheidsopdrachten.

Overzichtstabel van het gemeenschappelijke actieplan “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”

Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle geselecteerde projecten in het kader van het federale actieplan “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten bevorderen”. Die selectie is gebaseerd op de feedback die de betrokken overheidsdiensten de afgelopen jaren ontvingen via de professionele en interprofessionele organisaties en de aanbestedende diensten, via de Commissie Overheidsopdrachten, op basis van interne analyses en op basis van een recent advies ([851.2021](#)) van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO (HRZKMO). In functie van nieuwe behoeften en inzichten kan de lijst van projecten aangepast worden.

De tabel deelt de projecten op in thematische assen, het nummer van de as zegt niets over het belang van het thema ten opzichte van de andere thema’s. Globaal bekeken zijn er twee “hoofdthema’s”: het monitoren van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten en het stimuleren van de kmo-participatie. Het hoofdthema “stimuleren” wordt vervolgens verder thematisch opgedeeld. Inhoudelijk gezien zijn alle thema’s evenwaardig.

In de praktijk zullen sommige projecten sneller opgestart worden dan andere omwille van diverse redenen. Sommige projecten waren reeds lopende of voorzien, sommige andere projecten vormen dan soms weer de basis voor nog andere projecten. Wanneer het bijvoorbeeld gaat over rapportering moet het opstellen van definities voorrang krijgen op het eigenlijke rapport. Bepaalde projecten kunnen ook in parallel verlopen, zoals bijvoorbeeld het deel “opleidingen”.

De tabel bevat telkens een korte beschrijving van het project, meer uitleg over elk project kan verderop in het document gevonden worden. De kolom “betrokken overheidsdiensten” bevat de departementen die betrokken zijn bij de realisatie van de actie. Voorlopig beperkt de opsomming zich telkens tot het federale niveau, met die nuance dat de Commissie Overheidsopdrachten (COO) alle Belgische overheidsniveaus omvat, inclusief een aantal controleorganen en de sociale partners. Waar nodig zullen de federale overheidsdiensten, op projectmatige basis, overleg plegen met de andere overheidsniveaus. Vaak zal dat verlopen via de COO. Bovendien wordt onder meer de HRZKMO geconsulteerd voor het nodige advies, zie ook eerder, als een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de kmo.

Tot slot wordt een jaarlijkse evaluatie van het gemeenschappelijke actieplan voorzien, zowel wat de eigenlijke projecten betreft als hun volgorde en timing.

As 1 – Stimuleren van de kmo-participatie – Verbeteren en versnellen van het betalingsgedrag bij de federale overheid

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
1.	Wetgeving – evaluatie	Wetgeving inzake betaaltermijnen (b2g) heeft het voorwerp uitgemaakt van een aanpassing via de wet van 14 augustus 2021 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties – Er moet een grondige stand van zaken worden opgesteld over de huidige wetgeving en het koninklijk besluit Uitvoering van 14 januari 2013 moet worden geëvalueerd en aangepast aan de doelstellingen. Daarnaast worden de betalingsmodaliteiten bij overheidsopdrachten onderzocht, onder	Lopend (deels) 2021-2022	FOD Kanselarij (lead)/COO (advies) FOD Economie (ondersteuning) FOD BOSA (ondersteuning)

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
		meer het gebruik van voorschotten en het eventuele gebruik van factoring.		
2.	Wetgeving – implementatie	Het koninklijk uitvoeringsbesluit over het verplicht gebruik van e-facturatie b2g op punt stellen en publiceren.	Lopend 2021	FOD Kancelarij (lead) COO (advies) FOD BOSA (advies) FOD Economie (advies) DAV (advies)
3.	Communicatie en opleiding	Campagne: de communicatie en opleidingen over e-facturatie organiseren – Wat , hoe en welke opties bestaan er?	2021-2022	FOD BOSA (lead) FOD Economie (ondersteuning) DAV (ondersteuning)
4.	IT-project en wetgeving (evaluatie)	De boekhoudkundige omgeving van de federale overheid onder de loep nemen en van de nodige veranderingen voorzien. Zowel technische verbeteringen als aanpassingen aan de regelgeving (bijvoorbeeld over het toepassingsgebied van FEDCOM en dergelijke) vallen hieronder.	2021-2022	FOD BOSA (lead)

As 2 – Stimuleren van de kmo-participatie – Evaluatie van de wetgeving overheidsopdrachten en het federale aankoopbeleid met het oog op het verlagen van de administratieve lasten en het verhogen van de transparantie en de effectiviteit

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
5.	Wetgeving – evaluatie	Bij de algemene evaluatie van de wetgeving overheidsopdrachten , voorzien in het regeerakkoord De Croo en beheerd door de COO en de FOD Kancelarij, waken de FOD Economie en de FOD BOSA erover dat enerzijds de ondernemingen en hun vertegenwoordigers en anderzijds de aanbestedende diensten zelf de nodige input kunnen leveren over (de problemen bij) de kmo-participatie bij overheidsopdrachten. In de praktijk wordt in eerste instantie verder gewerkt op basis van de door de COO reeds uitgevoerde evaluaties van het KB Plaatsing en het KB Uitvoering.	2021-2022	FOD Kancelarij (lead) COO (lead) FOD Economie (ondersteuning) FOD BOSA (ondersteuning) HRZKMO (advies)
6.	Wetgeving – evaluatie	Evaluatie van het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”: zijn de door het charter vermelde principes nog up-to-date, in welke mate kan de toepassing van het charter vandaag gemonitord worden en volstaat het charter in zijn huidige vorm? Daarbij gaat specifieke aandacht naar onder	2021-2022	FOD Economie (lead) FOD BOSA (ondersteuning) FOD Kancelarij/COO (advies en feedback)

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
		meer de verdeling in percelen, de aanvaarde factuur en het gebruik van gunningscriteria.		HRZKMO (advies)
7.	Evaluatie – federaal aankoopbeleid	Evaluatie van het federale aankoopbeleid inzake de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten, inclusief enerzijds de identificatie van de aankoopsegmenten waarvoor de toegang van kmo's kan worden verbeterd en van concrete actiepunten (bijvoorbeeld het stimuleren van bepaalde kmo-vriendelijke technieken), en anderzijds de uitvoering van de geïdentificeerde actiepunten.	Lopend 2021	FOD BOSA (lead) FOD Economie (ondersteuning) Strategisch federaal aankoopoverleg (SFA)
8.	Wetgeving – evaluatie	Het verhogen van de transparantie bij overheidsopdrachten en dat tijdens alle te doorlopen fases van een opdracht. Er wordt onder meer gefocust op het gebruik van vooraankondigingen en voorafgaande marktconsultaties, de publicatie van het PV van opening van offertes, het geven van feedback en de vrijwillige bekendmaking bij opdrachten waar dat niet verplicht is. In de praktijk vindt dit project aansluiting bij onder meer projecten 5 en 6.	2021- 2022	FOD Kanselarij (lead) FOD Economie (co-lead in het kader van het charter) FOD BOSA (ondersteuning) COO (advies)
9.	Wetgeving – stimuleren	Er wordt gefocust op het herinneren van de aanbestedende diensten aan en opleiden over de verdeling in percelen , het stimuleren en monitoren van het gebruik van de verdeling in percelen, en op het evalueren van bestaande wetgeving over de verdeling in percelen. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan de mogelijke rol van de Inspectie van Financiën, en dat zowel voor de verdeling van percelen als meer in het algemeen.	2021- 2022	FOD Kanselarij FOD Economie FOD BOSA <i>De rolverdeling hangt af van de specifieke deelprojecten.</i>
10.	Evaluatie – typedocument	Evaluatie van de bestaande typebestekken (en dergelijke) met het oog op het verbeteren van de toegankelijkheid en de kmo-vriendelijkheid ervan.	Lopend 2021	FOD BOSA (lead) FOD Economie (feedback)
11.	Evaluatie – Telemarc	Het doorlichten van Telemarc met als doel het uitbreiden van het aanbod aan relevante documenten dat via Telemarc rechtstreeks geconsulteerd kan worden door de aanbesteders. Daarbij zal specifieke aandacht besteed worden aan het uittreksel uit het strafregister.	2022- 2023	DAV (lead), FOD BOSA (ondersteuning) FOD Economie (feedback)
12.	Opstellen van typeclausules	Het gebruik van typeclausules in het kader van bepaalde aanbestedingsprocedures kan de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten stimuleren. Die	2021- 2022	FOD Economie (lead) Ondersteuning: FOD BOSA, FOD Kanselarij

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
		typeclausules kunnen ook bijdragen aan onder meer de strijd tegen sociale dumping en oneerlijke concurrentie, en aan het aanmoedigen van duurzaamheid in het algemeen. De doelstelling van dat project bestaat uit het uitwerken van typeclausules op maat van de kmo's. Dat alles verloopt in overleg met de bevoegde diensten en met respect voor de respectieve bevoegdheden.		COO (advies) ... <i>De exacte rolverdeling is nog te bepalen.</i>
13.	Sociale dumping	Het uitwerken van extra maatregelen om sociale dumping bij overheidsopdrachten tegen te gaan, waarbij onder meer ingezet wordt op specifieke opleidingen, benchmarking van prijzen en het verder uitwerken van het reeds voorziene kenniscentrum bij de FOD BOSA. Dat alles verloopt in overleg met de bevoegde diensten en met respect voor de respectieve bevoegdheden.	2022-2023	FOD BOSA SIOD FOD WASO FOD Economie FOD Kanselarij ... <i>De exacte rolverdeling is nog te bepalen.</i>

As 3 – Stimuleren van de kmo-participatie – Begeleiding en opleiding van de aanbestedende overheden en van de kmo's

De voorbereidingen voor de lancering van het deel "opleiding" zijn reeds lopende.

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
BEGELEIDING				
14.	Informereren	Pijler 1: het gratis ter beschikking stellen van de nodige basisinformatie over overheidsopdrachten en dat in de vorm van een aantal toegankelijke, praktische basishandleidingen (pdf, video...).	2021-2022	FOD BOSA (lead) FOD Economie (ondersteuning) HRZKMO (advies)
		Doelgroep: kmo's, voornamelijk de micro-en kleine onderneming		
15.	Stimuleren	Pijler 2: het stimuleren van de kmo's tot het volgen van opleidingen over overheidsopdrachten: een onderzoek naar de bestaande (fiscale) instrumenten en de potentiële noodzaak tot verbetering/promotie ervan.	2022-2023	Nog te bepalen na advies van de HRZKMO
		Doelgroep: kmo's, voornamelijk de micro-en kleine onderneming		
16.	Stimuleren	Pijler 3: het garanderen van een voldoende ruim en lokaal aanbod opleidingen aan en begeleiding van de kmo's inzake (het opzoeken, lezen en beantwoorden van) overheidsopdrachten. Daartoe worden de betrokken	2022-2023	Nog te bepalen na advies van de HRZKMO

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
		intermediaire organisaties in kaart gebracht, bevraagd en gestimuleerd om de praktische uitvoering hiervan (direct of indirect) te verzekeren. Doelgroep: kmo's, voornamelijk de micro-en kleine onderneming		
OPLEIDINGEN - ALGEMEEN*				
17.	Informereren	Het in kaart brengen van de behoefte aan opleidingen overheidsopdrachten, meer specifiek wordt onder meer gefocust op de uitwerking van een "starterspakket" opleidingen overheidsopdrachten naar de (startende) ondernemingen toe. Doelgroep: kmo's, voornamelijk de micro-en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties), en de aanbestedende diensten	2021	FOD BOSA FOD Economie (ondersteuning) HRZKMO (advies)
18.	Opleiding	Overheidsopdrachten: waar te vinden en hoe te beantwoorden? Doelgroep: kmo's, voornamelijk de micro-en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)	2021-...	FOD BOSA
OPLEIDINGEN - CHARTER**				
19.	Opleiding	Charter "toegang van kmo's tot overheidsopdrachten": een algemene opleidingsmodule over de principes van het charter, inclusief relevante praktische voorbeelden. Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA
20.	Opleiding	Charter: verdeling in percelen Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA
21.	Opleiding	Charter: gunning via de economisch meest voordelige offerte Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA
22.	Opleiding	Charter: intellectuele eigendomsrechten en innovatieve kmo's Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA FOD Economie (E3)
23.	Opleiding	Charter: proportionele minimumeisen en proportionaliteit bij selectiecriteria, financiële garanties en betalingsmodaliteiten	2021-...	FOD BOSA

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
		Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)		
OPLEIDINGEN - ANDERE/GEVORDERD				
24.	Opleiding	<u>Normen</u> : wat, hoe lezen en hoe gebruiken? Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA FOD Economie (E6) Bureau voor Normalisatie (NBN)
25.	Opleiding	Het gebruik van sociale <u>clausules</u> en clausules inzake duurzaamheid Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA FIDO
26.	Opleiding	Hoe op een kmo-vriendelijke manier innovatief en duurzaam <u>aanbesteden</u> (bestaat uit meerdere grote thema's: intellectueel eigendom, clausules inzake duurzaamheid, gebruik van normen...) Doelgroep: aanbesteders (intermediaire organisaties worden uitgenodigd als gast)	2021-...	FOD BOSA FOD Economie (E6, E3) NBN FIDO

*Ter info: het deel "opleiding" is niet-exhaustief, het gaat om een eerste reeks voorstellen inzake opleidingen.

**Ter info: "charter" verwijst naar het charter "toegang van kmo's tot overheidsopdrachten" - zie <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-beheren-en/kmos-en-overheidsopdrachten> voor meer informatie.

Telkens wanneer in dit document over het charter gesproken wordt, wordt verwezen naar het charter "toegang van kmo's tot overheidsopdrachten".

As 4 – Monitoren van de kmo-participatie

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
I.	Rapportage - definitie (luik A)	Vastleggen van de definitie " <u>kmo</u> " waarover gerapporteerd zal worden: <ul style="list-style-type: none"> De criteria en de specifieke doelgroep (bv. "micro-onderneming") Beperkingen van en verfijningen aan de definitie rekening houdend met het Belgische ondernemingslandschap 	Lopend 2021	FOD Economie (lead) FOD BOSA (feedback) FOD Kanselarij (feedback)
II.	Rapportage - definitie (luik B)	Vastleggen van de definitie " <u>kmo-participatie</u> ": <ul style="list-style-type: none"> Deelnemen (offerte) ⇔ Winnen ⇔ Uitvoering (cf. onderaannemer) Doelgroep opdrachten: welke opdrachten monitoren? (Cf. waarde) 	Lopend 2021-2022	FOD Economie (lead) FOD BOSA (ondersteuning) FOD Kanselarij (ondersteuning)

Nummer	Type maatregel	Titel/ Beschrijving	Timing	Betrokken overheidsdiensten
		<ul style="list-style-type: none"> Doelgroep aanbestedende diensten: welke entiteiten monitoren? Gewenste situatie: waar willen we naartoe inzake kmo-participatie? 		
III.	Rapportage (federaal)	Het SFA-monitoringsrapport inzake de toegang van kmo's op federaal niveau, dat in 2020 werd opgesteld door de FOD Economie, herhalen en aanvullen met data over 2020 en met data uit e-notificatie (= de "aankondigingen").	Lopend 2021	FOD BOSA (ondersteuning) FOD Economie (uitvoering) FOD Kanselarij (feedback)
IV.	Wetgeving - aanpassing	De huidige wetgeving laat niet toe om te komen tot een kwaliteitsvolle monitoring van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten. Een lijst van noodzakelijke aanpassingen wordt opgesteld door de FOD Economie, de FOD Kanselarij en de FOD BOSA waarna die zal gepresenteerd worden aan de COO. <i>De praktische uitvoering van de gewenste aanpassingen hangt samen met onder meer de ontwikkeling van het nieuwe e-procurementplatform (zie verder).</i>	Lopend 2021- 2022	FOD Kanselarij (lead) COO (co-lead/advies) FOD Economie (initiatief) FOD BOSA (ondersteuning)
V.	Rapportage - technisch	Opzetten van een webservice tussen de FOD Economie en de FOD BOSA die op automatische wijze mededeelt of een onderneming een kmo is of niet. Die service wordt op termijn geïntegreerd in het nieuwe e-procurementplatform.	Lopend Wordt onderzocht	FOD Economie (lead) FOD BOSA (ondersteuning)
VI.	IT-project	E-procurementplatform II - Ontwikkeling, implementatie en promotie <ul style="list-style-type: none"> Dit platform is het toekomstige centrale instrument voor de monitoring van overheidsopdrachten. Zonder dit platform = geen monitoring. Dit project is reeds lopende en wordt opgevolgd via een stuurcomité voorgezeten door de FOD BOSA - vertegenwoordigers van de FOD Economie en FOD Binnenlandse Zaken inbegrepen. Inclusief een luik promotie van/opleiding over het nieuwe platform. 	Lopend 2021- 2023	FOD BOSA (lead) FOD Economie (lid stuurgroep) FOD Binnenlandse zaken (lid stuurgroep)

As 1 – Stimuleren van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten

Verbeteren en versnellen van het betalingsgedrag bij de federale
overheid

1. Stimuleren - Betaling - Wetgeving inzake betaaltermijnen (b2g) en -modaliteiten

Kenmerken

- Timing – Project loopt reeds deels
 - 2021-2022
- Betrokken partijen¹⁰
 - Wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties werd gewijzigd door de wet van 14 augustus 2021 – er moet rekening worden gehouden met de impact ervan in de praktijk van de aanbestedende overheden en het koninklijk besluit van 14.01.2013 in functie aanpassen.
 - KB Uitvoering van 14 januari 2013: FOD Kanselarij (lead), COO (advies).
 - FOD BOSA (ondersteuning), FOD Economie (ondersteuning).
 - De uiteindelijke, operationele lead hangt af van de wetgeving die onderzocht wordt.

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming
- Alle aanbestedende diensten (nationaal)

Waarom

- Problemen inzake laattijdige en niet-tijdige betaling b2g bestaan al vele jaren, maar ondanks meerdere initiatieven (zowel op wetgevend vlak als praktisch – bijvoorbeeld inzake IT-infrastructuur) blijft de situatie voor (veel) verbetering vatbaar.
- Een trage, laattijdige of niet-tijdige betaling van een factuur heeft een enorme impact op het werkkapitaal en de liquiditeit van ondernemingen, zeker bij de micro- en kleine onderneming.

Doelstelling

- De juridische en technische barrières die een snellere betaling van de facturen b2g in de weg staan evalueren en wegwerken.
- Daarnaast wordt de relevante wetgeving overheidsopdrachten over de betalingsmodaliteiten bekeken, met een specifieke aandacht voor het gebruik van voorschotten en factoring¹¹.

Beschrijving

- De voorbije jaren heeft de COO het KB Uitvoering reeds grondig doorgelicht. Praktisch zal er dus inzake de betaaltermijnen in eerste instantie verder gewerkt worden op de bestaande evaluatie van het KB Uitvoering van de wet van 02.08.2002 (om na te gaan of de laatste update van die wet volstaat).
- Vandaag voorziet de wetgeving overheidsopdrachten een beperkt aantal mogelijkheden inzake het gebruik van voorschotten. Daarnaast probeert het charter het gebruik ervan te stimuleren.

¹⁰ Ter info – de regelgeving die van toepassing is:

- Overheidsopdrachten <30.000 euro + geplaatst door overheidsbedrijven: wet van 2 augustus 2002
- Overheidsopdrachten >30.000 euro: KB Uitvoering 14 januari 2013

Project 1 wil onder meer een stand van zaken van de huidige wetgeving uitwerken, inclusief verbeteringspunten. Project 4 wil de naleving van de huidige wetgeving versterken.

¹¹ Bij factoring draagt een ondernemer zijn facturatie en debiteurenrisico over aan een gespecialiseerd bedrijf, de zogenaamde factoringmaatschappij. In ruil voor een vergoeding aan dit bedrijf ontvangt de ondernemer direct zijn of haar geld. De ondernemer hoeft dus niet te wachten totdat de facturen betaald zijn. Factoring vindt meer en meer ingang bij kmo's.

Bron: <https://www.unizo.be/advies/factoring-een-flexibele-vorm-van-financiering-hoe-werkt-het>

In Frankrijk¹² daarentegen bestaan er zogenaamde “verplichte, minimale voorschotten”, met de optie voor de aanbestedende overheden om nog hogere voorschotten toe te kennen. Bovendien bestaat er in Frankrijk¹³ eveneens een optie tot factoring.

Praktisch

- Wat de betalingstermijnen betreft, in eerste instantie de reeds uitgevoerde evaluatie van het KB Uitvoering opvolgen. Ook moet bekeken worden of de laatste update van de wet van 02/08/2002 volstaat voor het verbeteren van de betalingstermijnen B2G.
- Daarnaast het invoeren van verplichte, minimale voorschotten onderzoeken in de schoot van de reeds voorziene evaluaties van wetgeving overheidsopdrachten en het charter, zie ook projecten 5 en 6.
- Bovendien moet er nagegaan worden wat er vandaag mogelijk is in België inzake factoring en overheidsopdrachten, wat de wensen zijn op dit vlak bij de ondernemingen en of de wetgeving al dan niet aangepast moet worden.

Targets

- Opvolgen van de aanpassingen aan de wet van 2 augustus 2002.
- Zie ook projecten 5 en 6.

¹² « Les avances minimales obligatoires sont encadrées - L'avance est obligatoire pour les marchés supérieurs à 50 000 € HT et d'une durée supérieure à 2 mois. Lorsque le titulaire du marché public ou son sous-traitant en paiement direct est une PME, le taux minimal de l'avance est de :

- 20 % pour les marchés publics passés par l'État,
- 10 % pour les marchés publics passés par les établissements publics administratifs de l'État (hors établissements publics de santé), les collectivités territoriales et les groupements les plus importants,
- 5 % pour les autres acheteurs. »

Bron: <https://www.economie.gouv.fr/files/2021-05/Guide-Marches-publics-2021-entreprises.pdf> (p. 22)

¹³ Bron: <https://www.economie.gouv.fr/files/2021-05/Guide-Marches-publics-2021-entreprises.pdf> (p. 23)

2. Stimuleren – Betaling – KB inzake het verplicht gebruik e-facturatie b2g

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021
- Betrokken partijen
 - FOD Kanselarij - DAV (lead¹⁴), COO (advies), FOD BOSA (advies), FOD Economie (advies).

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine ondernemingen.
- Alle aanbestedende diensten (nationaal).

Waarom

- De wetgeving overheidsopdrachten (artikel 14/1 van de wet van 17 juni 2016) vereist sinds april 2019 dat een verplichting tot elektronische facturatie b2g wordt ingevoerd via een koninklijk uitvoeringsbesluit. Dat besluit moet enerzijds het toepassingsgebied van die verplichting bepalen (via een drempelwaarde voor de overheidsopdrachten waarvoor e-facturatie al dan niet verplicht zal worden) en anderzijds een datum van inwerkingtreding vastleggen.
- Tot op heden werd het gevraagde uitvoeringsbesluit nog niet gepubliceerd.
- Die verplichting wordt reeds sinds 1 januari 2017 opgelegd door de Vlaamse Overheid en sinds 1 november 2020 door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, telkens voor de regionale diensten.

Doelstelling

- De implementatie van het gevraagde KB inzake b2g e-facturatie.
- Het gebruik van e-facturatie stimuleren/versnellen.

Beschrijving

- Vastleggen van de drempel(s) en de datum van inwerkingtreding.
- De invoering van die verplichting op nationaal niveau zal gefaseerd verlopen op basis van (bekendmakingen)drempels of andere relevante drempels – fictief voorbeeld:
 - a) alles boven de Europese bekendmakingsdrempels (= 139.000 euro voor diensten en leveringen op federaal niveau),
 - b) alles boven een drempel waarvan het bedrag nog moet worden gedefinieerd.
- De introductie van die verplichting zal gepaard gaan met een aantal ondersteunende maatregelen:
 - Er zal voldoende aandacht gaan naar het tijdig informeren van de ondernemingen, en zeker de kleinere ondernemingsgroottes, over de toekomstige verplichtingen en welke opties er bestaan om aan die verplichtingen te voldoen.
 - Instrumenten zoals bijvoorbeeld het Mercuriusplatform zullen kleine ondernemingen en zelfstandigen die weinig factureren, toelaten om een factuur “manueel in te geven”, waarna die factuur wordt omgezet en verstuurd in het vereiste elektronische formaat.
 - E-facturatie software valt onder het toepassingsgebied van de verhoogde digitale investeringsaftrek (25 % tot en met 31.12.2022).

Praktisch

- Een uitvoeringsbesluit wordt uitgewerkt door de FOD Kanselarij, het nodige overleg is aan de gang.

Targets

- Uitwerken van het voorstel en verzamelen van de adviezen – Eerste helft 2021
- Organisatie IKW – passage MR – Tweede helft 2021
- Publicatie van het KB in het Belgisch Staatsblad – Tweede helft 2021

¹⁴ Ter info: de lead van dit project zit sinds januari 2021 bij het kabinet van de eerste minister.

3. Stimuleren – Betaling – Communicatie over e-facturatie: wat, hoe...?

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022 – Hangt samen met de afhandeling van project 2 – zie vorige pagina.
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA (DG DT, lead), FOD Economie (ondersteuning)

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Aanbestedende diensten.

Waarom

- Het gebruik van e-facturatie b2g zal in de toekomst meer en meer aangemoedigd en verplicht worden. E-facturatie biedt immers een aantal voordelen, bijvoorbeeld een snellere verwerking en betaling van de factuur en een minder grote papierstapel.

Doelstelling

- Het opzetten van de nodige communicatie en het aanbieden van de noodzakelijke documentatie over de toekomstige verplichtingen b2g inzake e-facturatie.
- De aanbestedende dienst en de onderneming inzicht bieden in de vragen waarmee de tegenpartij geconfronteerd wordt en hoe die aangepakt/opgelost kunnen worden.
- De aanbestedende dienst en de onderneming een overzicht bieden van alle opties en varianten inzake het gebruik van e-facturatie.
- Het gebruik van e-facturatie stimuleren/versnellen.

Beschrijving

- Potentiële inhoud van de communicatie/documentatie:
 - Een juridisch en praktisch overzicht bieden over e-facturatie b2g:
 - Wat is e-facturatie?
 - Wanneer moet (kan) ik gebruikmaken van e-facturatie?
 - Welke oplossingen bestaan er inzake e-facturatie?
- De reeds bestaande opties moeten op een gediversifieerde wijze aan bod komen, waarbij extra aandacht uitgaat naar de oplossingen voor ondernemingen met een beperkt factuurvolume.

Praktisch

- De nodige communicatie voorzien, zowel naar de aanbestedende overheden toe als de ondernemingen.
- Indien nodig, de organisatie van opleidingen naar aanbesteders toe via eigen opleiders of uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
 - Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Opzetten van de noodzakelijke communicatiecampagne, inclusief de nodige documentatie – Tweede helft 2021, eerste helft 2022
- Indien nodig, opleidingen naar aanbesteders toe organiseren.

4. Stimuleren – Betaling – Boekhoudkundige omgeving federale overheid

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA (lead)

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Alle federale aanbestedende diensten.

Waarom

- Problemen inzake trage, laattijdige en niet-tijdige betaling b2g bestaan al vele jaren, maar ondanks meerdere initiatieven (zowel op wetgevend vlak als praktisch – bijvoorbeeld inzake IT-infrastructuur) blijft de situatie voor (veel) verbetering vatbaar.
- Een trage, laattijdige of niet-tijdige betaling van een factuur heeft een enorme impact op het werkkapitaal en de liquiditeit van ondernemingen, zeker bij de micro- en kleine onderneming.
- Op korte termijn kunnen initiatieven ondernomen worden om te komen tot een betere naleving van de huidige wetgeving inzake betaling.

Doelstelling

- Ervoor zorgen dat de federale overheid een voorbeeldige betaler wordt en de wetgeving over betaling¹⁵ naleeft, bijvoorbeeld inzake het automatisch betalen van verwijlinteressen zonder dat de onderneming hierom moet vragen – iets wat eigenlijk reeds voorzien wordt door de wetgeving maar omwille van technische redenen niet gebeurt.

Beschrijving

- De boekhoudkundige omgeving van de federale overheid onder de loep nemen en waar nodig van de noodzakelijke veranderingen voorzien. Dat kan zowel gaan om het technische verbeteren en uitbreiden van bestaande systemen als om aanpassingen aan bepaalde regelgeving (bijvoorbeeld over het toepassingsgebied van FEDCOM en dergelijke).

Praktisch

Voorlopig worden volgende twee specifieke projecten voorzien:

- a) FEDCOM (en de bijhorende processen) van de nodige updates voorzien zodat het systeem zowel de facturatedatum als de datum van verificatie correct registreert. Eenmaal dat juist verloopt, kan het systeem automatisch en op een correcte manier verwijlinteressen uitbetalen.
 - Dit kan pas praktisch uitgevoerd worden na het afsluiten van een nieuwe raamovereenkomst door de FOD BOSA (voorzien voor Q3-Q4 2021).
- b) Vandaag maakt maar een deel van de federale overheid gebruik van onder meer FEDCOM: nagaan of die situatie moet aangepakt worden en zo ja, hoe? Een dergelijke oefening moet gebeuren voor de volledige boekhoudkundige omgeving van de federale overheid.

Targets

- Te bepalen na het afsluiten van een nieuwe raamovereenkomst met de IT-dienstverlener die verantwoordelijk zal zijn voor de analyse en uitvoering.

¹⁵ Ter info – de regelgeving die van toepassing is:

- Overheidsopdrachten <30.000 euro + geplaatst door overheidsbedrijven: wet van 2 augustus 2002
- Overheidsopdrachten >30.000 euro: KB Uitvoering 14 januari 2013

Project 1 wil onder meer een stand van zaken van de huidige wetgeving uitwerken, inclusief verbeteringspunten. Project 4 wil de naleving van de huidige wetgeving versterken.

As 2 – Stimuleren van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten

Evaluatie van de wetgeving overheidsopdrachten en het federale aankoopbeleid met het oog op het verlagen van de administratieve lasten en het verhogen van de transparantie en de effectiviteit

5. Stimuleren – Evaluatie wetgeving overheidsopdrachten – luik kmo's

Inleiding

- De algemene lead van het project “evaluatie van de wetgeving overheidsopdrachten” (in de brede zin, zoals vermeld in het regeerakkoord) zit bij de FOD Kanselarij en de COO.
- De opzet van dit specifieke project is dat de FOD Economie en de FOD BOSA ofwel de FOD Kanselarij en de COO ondersteunen bij het luik kmo-participatie of dat luik zelf in handen nemen in overleg met de FOD Kanselarij en de COO.
- Een groot deel van de wetgeving overheidsopdrachten wordt bepaald door Europese wetgeving en kan dus niet eenzijdig aangepast worden. Dat neemt niet weg dat België nog steeds heel wat nationale bewegingsruimte heeft voor een aantal onderwerpen inzake overheidsopdrachten. Soms kan het nuttig zijn om die bewegingsruimte te benutten, soms kan dat net extra problemen/lasten veroorzaken voor de ondernemingen. Er moet met andere woorden verstandig omgegaan worden met die optie.

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD Kanselarij (lead), COO (lead), FOD Economie (ondersteuning), FOD BOSA (ondersteuning), HRZKMO (advies)

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming
- Alle aanbestedende diensten (nationaal)

Waarom

- Een algemene evaluatie van de wetgeving overheidsopdrachten wordt vermeld in het regeerakkoord.
- Voorkomen dat de wetgeving louter vanuit een juridisch oogpunt geëvalueerd wordt en/of met weinig oog voor de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten.
- Garanderen dat het standpunt van de kmo's gekend is en meegenomen wordt.
- Voorkomen dat enkel “clichés” inzake toegang van kmo's tot opdrachten vermeld worden.

Doelstelling

- Identificatie van de specifieke barrières en best practices voor de kmo – bijvoorbeeld geen “complexe procedures” als barrière, maar de elektronische handtekening; namelijk het specifieke probleem X.

Beschrijving

- De voorbije jaren heeft de COO reeds het KB Plaatsing en het KB Uitvoering grondig doorgelicht. Die evaluaties worden verwerkt door de FOD Kanselarij en zullen, in de mate van het mogelijke, na de zomer van 2021 uitmonden in een reeks voorstellen en bijkomend overleg.
- In eerste instantie zal er voor dit project verder gewerkt worden op basis van die reeds uitgevoerde evaluaties, waarbij de FOD Economie en de FOD BOSA de kans krijgen om die evaluaties door te nemen. Op basis daarvan kunnen de belangrijkste werkpunten/acties inzake kmo-participatie geselecteerd worden.
- Voor die belangrijkste punten kunnen de FOD Economie en FOD BOSA de nodige input leveren over mogelijke oplossingen en aanschuiven bij verder overleg over die punten indien nodig.

Praktisch

- De FOD Economie en de FOD BOSA nemen de bestaande documentatie door en selecteren de belangrijkste werkpunten/acties inzake kmo-participatie. Die selectie gebeurt onder meer op basis van reeds ontvangen adviezen van bijvoorbeeld de HRZKMO.
 - Er kan reeds verwezen worden naar onder meer de regularisatie bij louter formele gebreken (cf. de problematiek over het foutief tekenen van een offerte via de elektronische handtekening) en de betalingstermijnen- en modaliteiten (zie project 1).

- Daarnaast geeft de beschrijving van project 6 op de volgende pagina, over de evaluatie van het charter, eveneens een indicatie van enkele reeds gekende aandachtspunten.
- Hetzelfde geldt voor onder meer project 8 over het verhogen van de transparantie bij overheidsopdrachten.
- De FOD Economie en de FOD BOSA participeren aan de besprekingen over de geselecteerde werkpunten/acties en vragen de nodige adviezen aan bij onder meer de HRZKMO.

Targets

- Opstellen van een lijst van belangrijke werkpunten/acties inzake kmo-participatie – Zomer 2021
- ...

6. Stimuleren – Evaluatie van het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022¹⁶
- Betrokken partijen
 - FOD Economie (lead), FOD BOSA (ondersteuning), FOD Kanselarij (advies en feedback), COO (advies en feedback), HRZKMO (advies).

Doelpubliek

- Kmo’s, voornamelijk de micro- en kleine onderneming.
- Alle federale aanbestedende diensten.

Waarom

- Op 14 februari 2018 verscheen in het Belgisch Staatsblad het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”. Dat charter, een initiatief van de minister van Middenstand, Zelfstandigen en Kmo’s, heeft als doelstelling om overheidsopdrachten even toegankelijk te maken voor alle ondernemingsgroottes.
- Het charter bestaat uit 13 principes en focust op het gebruik van reeds bestaande instrumenten en mogelijkheden in de wetgeving overheidsopdrachten die, mits correct toegepast, de toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten kunnen stimuleren.
- Het doelpubliek bestaat in eerste instantie uit de federale aanbestedende overheden. Er wordt van hen vereist dat zij, in de mate van het mogelijke, de door het charter vermelde principes en mogelijkheden toepassen. Daarnaast voorziet het charter een monitoring van de toepassing van die principes via het SFA en het dienstencentrum Procurement.
- De vraag stelt zich of het charter nog altijd “up to date” is en in welke mate de principes toegepast worden/effectief zijn.

Doelstelling

- De uitvoering evalueren van het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten” Door de federale overheid

Wie?

De minister van Zelfstandigen en Kmo’s zal advies vragen aan de volgende organismen:

- Commissie Overheidsopdrachten;
- Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO;
- Strategisch Federaal Aankoopoverleg (SFA).

Op die basis stelt de FOD Economie, in overleg met de FOD BOSA en de FOD Kanselarij, een evaluatieverslag en eventuele aanpassingsaanbevelingen op.

De reeds uitgevoerde evaluatie van de wet op de overheidsopdrachten en zijn uitvoeringsbesluiten zal in aanmerking genomen worden.

Beschrijving

- Nagaan of de door het charter vermelde principes nog in orde zijn ten opzichte van de huidige wetgeving overheidsopdrachten.
- Nagaan in welke mate de toepassing van het charter vandaag gemonitord kan worden en hoe de huidige situatie kan worden verbeterd. Daarbij moet aandacht uitgaan naar onder meer:

¹⁶ De timing van dit project is afhankelijk van de timing en de uitvoering van project 5. Het charter bevat immers geen nieuwe wetgeving overheidsopdrachten, maar stimuleert of versterkt het gebruik van de bestaande wetgeving op zo’n manier dat dit ten goede komt van de kmo’s. Gezien de reeds geplande evaluaties van onder meer de KB’s Plaatsing en Uitvoering zal een deel van het charter dus reeds in het kader van die projecten geëvalueerd worden. De evaluatie van het charter zal in de praktijk “gekoppeld worden” aan die reeds voorziene evaluaties om overlap en dubbel werk te vermijden.

- het opvolgen van de gunningscriteria, meer bepaald het monitoren van het gunnen op basis van enkel en alleen de prijs, opdat indien nodig hierover het nodige beleid kan ontwikkeld worden – zie ook project IV over het monitoren van overheidsopdrachten;
- het opvolgen van het gebruik van de verdeling in percelen opdat indien noodzakelijk, na het uitvoeren van een aantal analyses, hierover het nodige beleid kan ontwikkeld worden – zie ook project IV;
- het opvolgen van het gebruik van de “aanvaarde factuur” in het kader van opdrachten van beperkte waarde opdat indien noodzakelijk hierover het nodige beleid kan ontwikkeld worden – zie ook project IV;
- het monitoren van het gebruik van vrijwillige aankondigingen van een opdracht, vooraankondigingen, voorafgaande marktconsultaties en het geven van feedback – zie ook project IV.
- Nagaan wat de impact/effectiviteit is van het charter in zijn huidige vorm. Daarbij moet aandacht uitgaan naar onder meer:
 - het voorzien in een eerlijke kostenvergoeding voor niet-weerhouden ondernemers aan wie bij de inschrijving werd gevraagd om kosten te maken;
 - de verdeling in percelen, het principe van de aanvaarde factuur, het gunnen op basis van prijs, het gebruik van vooraankondigingen en voorafgaande marktconsultaties, en het geven van feedback aan niet-weerhouden ondernemingen.
- Nagaan of het charter volstaat in zijn huidige vorm of van een update moet worden voorzien.
 - Daarbij moet onderzocht worden of er bepaalde sectorspecifieke toevoegingen of zelfs de creatie van een sectoraal charter aangewezen zijn, bijvoorbeeld voor de architecten (die in het verleden reeds aangegeven hebben hier vragende partij voor te zijn).

Praktisch

- De bestaande principes toetsen aan de wetgeving overheidsopdrachten.
- Principe per principe nagaan hoe een monitoring van de toepassing van het principe plaatsvindt of kan plaatsvinden: kan dat kwantitatief? Zo ja, kan dat reeds vandaag en indien niet, wat moet er gebeuren zodat dit wel kan in de toekomst? Zo niet, welke alternatieven bestaan er?
- Omvat het charter de belangrijkste instrumenten inzake het verhogen van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten of moeten bepaalde instrumenten en technieken toegevoegd worden?
- Advies aanvragen bij onder meer de COO en de HRZKMO. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot het organiseren van enkele focusgroepen met micro- en kleine ondernemingen onderzocht om op die manier rechtstreeks in contact te treden met de doelgroep. Zowel ondernemingen die participeren aan overheidsopdrachten als diegene die niet participeren, moeten vertegenwoordigd zijn.
- De andere overheidsniveaus (opnieuw) verzoeken om het (aangepaste) charter over te nemen/toe te passen.

7. Stimuleren – Evaluatie van het federale aankoopbeleid (focus: kmo's)

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA (lead), FOD Economie (ondersteuning), SFA

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming.
- Alle federale aanbestedende diensten.

Waarom

- Het rapport “*Toezichtrapport overheidsopdrachten – Toegang van kmo's tot overheidsopdrachten – 2015-2019*” (FOD Economie, 2020), zie bijlage 1, toont aan dat de federale overheid de afgelopen jaren geconfronteerd werd met een dalend aandeel micro- en kleine ondernemingen bij de ontvangen offertes, en dat voornamelijk na de inwerkingtreding van de huidige wetgeving overheidsopdrachten (2016-2017).
- Dat terwijl een van de voornaamste doelstellingen van de huidige wetgeving overheidsopdrachten de verzoening was tussen enerzijds een efficiënter en meer gecentraliseerd beleid inzake overheidsopdrachten en anderzijds de verhoging van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten.
- Nochtans bevat de huidige wetgeving overheidsopdrachten een aantal instrumenten om de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten te bevorderen.

Doelstelling

- Een aangepast federaal aankoopbeleid dat leidt tot een verhoogde participatie van de kmo's.

Beschrijving

- Inhoudelijk gezien is er een belangrijke link met onder meer projecten I (definitie “kmo”) en II (definitie “kmo-participatie”).
 - Er moet onder meer nagedacht worden over (data over) onderaannemerschap – dat kan zowel onderdeel zijn van dit project als van project II.
 - Quid het nut (en legaliteit) van streefcijfers (zie project II)?
- Evaluatie, onderdeel per onderdeel (inclusief de aankoopsegmenten), van het aankoopbeleid:
 - Welke aankoopsegmenten kennen problemen?
 - Welke elementen/technieken vormen een hindernis voor de toegang van kmo's?
 - Waarom zijn die elementen/technieken aanwezig in het aankoopbeleid?
 - Welke instrumenten (niet alleen inzake wetgeving overheidsopdrachten, ook bijvoorbeeld bij betaaltermijnen) moeten net gestimuleerd worden?
 - Verdeling in percelen (minimumaantal?), de economisch meest voordelige offerte, richtlijnen over de keuze voor bepaalde selectie- en gunningscriteria...
 - Welke opleidingen voor de aanbestedende diensten moeten georganiseerd worden?
- Uitvoering van de geïdentificeerde actiepunten

Praktisch

- Opstart van de evaluatie: systematische doorlichting van het federale aankoopbeleid.
- Coördinatie: FOD BOSA.

Targets

- Oplevering evaluatie in de vorm van een verbeterd aankoopbeleid, inclusief actieplan – 2021
- Inwerkingtreding verbeteringen – 2022
- Verhoging toegang van kmo's tot overheidsopdrachten – 2022-2024

8. Stimuleren – De transparantie bij overheidsopdrachten verhogen

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD Kanselarij (lead), FOD Economie (co-lead in het kader van het charter), FOD BOSA (ondersteuning), COO (advies).

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Alle aanbestedende diensten: waar mogelijk nationaal, indien nodig federaal.

Waarom

- Op basis van de feedback ontvangen van enerzijds aanbestedende diensten en anderzijds professionele en interprofessionele organisaties, waaronder de HRZKMO, is het duidelijk dat er op het vlak van transparantie bij overheidsopdrachten nog heel wat verbetering mogelijk is en dat tijdens alle te doorlopen fasen van een opdracht.

Doelstelling

- Het verhogen van de transparantie bij overheidsopdrachten en dat zowel tijdens het aankondigen en plaatsen van opdrachten, het meedingen naar en toekennen van opdrachten en bij de uitvoering ervan.

Beschrijving

- In het kader van dit project werden volgende thema's/aandachtspunten reeds geselecteerd, aanvullingen zijn mogelijk:
 - Het gebruik van vooraankondigingen, infosessies en voorafgaande marktconsultaties: wat is de huidige praktijk en hoe kan die gestimuleerd worden? Kan zoiets gemonitord worden?
 - Het geven van feedback op ingediende offertes: wat moet er gebeuren opdat de toepassing ervan vergroot wordt zonder dat de werklast te groot wordt voor de aanbesteders? Kan zoiets gemonitord worden?
 - Een snellere publicatie van het pv van opening van offertes, inclusief meer informatie over "waar de onderneming geëindigd is" (bijvoorbeeld in de vorm van een klassement).
 - Het stimuleren van de vrijwillige bekendmaking voor opdrachten zonder verplichte bekendmaking, inclusief een monitoring hiervan.
 - Het toegankelijker maken van de opdrachtdocumenten, bijvoorbeeld het bestek.

Praktisch

- De reeds geselecteerde thema's zullen ofwel behandeld worden in het kader van de reeds voorziene evaluaties van de wetgeving overheidsopdrachten (project 5), het charter (project 6) en de opdrachtdocumenten (project 10), ofwel in het kader van de reeds voorziene projecten over een monitoring van de kmo-participatie (project IV), ofwel indien nodig via een eigen project.
- In de praktijk zou er bijvoorbeeld een principe kunnen toegevoegd worden aan het charter waardoor het gebruik van instrumenten zoals vooraankondigingen of voorafgaande marktconsultaties verplicht wordt in een aantal gevallen.

Targets

- Het behandelen van elk van de geselecteerde thema's in het kader van reeds aangehaalde projecten.

9. Stimuleren – Het gebruik van de verdeling in percelen aanmoedigen

Hoewel het thema “verdeling in percelen” meermaals aan bod komt in het kader van een aantal andere projecten, wordt er – gezien het belang van het thema voor de kmo’s – voor gekozen om een specifiek project over dit thema toe te voegen waar alle geplande maatregelen verzameld en aangevuld worden.

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022 – Zie ook de timing van de andere projecten die dit thema behandelen.
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA, FOD Economie en FOD Kanselarij – de rolverdeling hangt af van de specifieke deelprojecten

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Aanbestedende diensten: waar mogelijk nationaal, indien nodig federaal.

Waarom

- De regelgeving laat toe een opdracht op te delen in percelen. De aanbestedende overheid kan:
 - bepalen of offertes mogen worden ingediend voor een, meerdere of alle percelen
 - bepalen dat indien er offertes mogen worden ingediend voor meerdere of alle percelen, het aantal aan één inschrijver te gunnen percelen wordt beperkt.
- Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de Europese bekendmakingsdrempels geldt voor de verdeling in percelen een “comply or explain-principe”.
- Naar aanleiding van feedback over de gebrekkige toepassing van de verdeling in percelen zal onderzocht worden of er een nood bestaat aan nieuw beleid omtrent dat onderwerp.

Doelstelling

- De aanbestedende diensten herinneren aan en opleiden over de verdeling in percelen.
- Het gebruik van de verdeling in percelen monitoren en stimuleren.
- Bestaande wetgeving over de verdeling in percelen evalueren.

Beschrijving

- In eerste instantie kan er voor het monitoren van de verdeling in percelen verwezen worden naar project IV, voor het evalueren van de wetgeving onder meer naar project 6 en voor het begeleiden en opleiden van de aanbestedende diensten naar project 20.
- Daarnaast zal aandacht uitgaan naar de mogelijke rol die de Inspectie van Financiën (IF) kan spelen bij het stimuleren van de verdeling in percelen.

Praktisch

- In theorie zou de IF een sterkere rol kunnen spelen bij de toepassing van het “comply or explain-principe” bij de verdeling in percelen. Indien de IF systematisch nagaat of het principe werd toegepast en zo ja, of dit op een grondige manier gebeurd is, dan kan dat in de praktijk leiden tot een grotere toepassing van de verdeling in percelen bij de aanbestedende diensten.
- Meer in het algemeen wordt opgemerkt dat er steeds meer gevraagd wordt van overheidsopdrachten. Zo zijn er doelstellingen inzake duurzaamheid, het sociale karakter, toegang van kmo’s (verdeling in percelen) ... De aanbesteder en diegene die het dossier moet controleren, moeten met andere woorden met steeds meer criteria rekening houden. Daarom wordt voorgesteld om na te gaan of de IF geïnteresseerd is in de uitwerking van een “checklist” of een “template” die als basis kan dienen voor het beoordelen van aankoopdossiers.
- Net zoals er een niet-officiële template bestaat voor een dossier voor de Ministerraad, die toch door iedereen nauwgezet opgevolgd wordt, wordt voorgesteld om zo’n template uit te werken voor de thema’s die door de IF nagekeken worden, en dat in overleg met de IF – waaronder dus het “comply or explain-principe” voor de verdeling in percelen.
- Die template zou ook onderwezen worden aan de aanbestedende overheden waarbij zij per thema worden doorverwezen naar extra informatie (bijvoorbeeld voor het thema “verdeling in percelen” naar het charter “toegang van kmo’s” en naar lesmateriaal daarover).

- Die template zou ook effectief moeten gebruikt worden door de IF en moet breder gaan dan enkel het thema “toegang van kmo's”.
- Op die manier wordt de template zowel een instrument voor het vooraf nadenken over de opdracht, als tijdens het eigenlijke opstellen van de opdracht en het achteraf beoordelen van de opdracht.

Targets

- Zie enerzijds de respectieve projecten.
- Anderzijds: contact opnemen met de IF teneinde na te gaan welke rol zij kunnen/wensen te spelen en of het voorstel van een checklist verder onderzocht moet worden.

10. Stimuleren – Evaluatie van de toegankelijkheid van opdrachtdocumenten

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA¹⁷ (lead), FOD Economie (feedback).

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Aanbestedende diensten – alle niveaus.

Waarom

- De opdrachtdocumenten zoals het bestek kunnen beschouwd worden als de “basisdocumenten” van een overheidsopdracht.
- Indien die documenten niet toegankelijk en/of kmo-vriendelijk zijn, dan vormt dat een barrière voor de onderneming nog vooraleer die überhaupt geprobeerd heeft om deel te nemen.

Doelstelling

- Het online plaatsen van gebruiksvriendelijke en kmo-vriendelijke typedocumenten voor de opdrachtdocumenten – bijvoorbeeld het typebestek.

Beschrijving

- Een grondige analyse van de bestaande typedocumenten voor de opdrachtdocumenten: bijvoorbeeld de typebestekken.
- De nadruk moet liggen op de toegankelijkheid van het document op vlak van onder meer leesbaarheid (bijvoorbeeld woordenschat), het nut van de aanwezige informatie, de structuur van het document en de aanwezigheid van een beknopte en functionele samenvatting. Op basis van die samenvatting moet de onderneming zich een goed beeld van de opdracht kunnen vormen en de haalbaarheid/relevantie ervan kunnen inschatten.

Praktisch

- Verzamelen van feedback over de bestaande documenten.
- Herschrijven van de bestaande documenten.
- Promotie van de nieuwe documenten.
- Evaluatie van de nieuwe documenten.

Targets

- Verzamelen van feedback over de bestaande documenten
- Ontwikkelen van de nieuwe typedocumenten
- Positieve evaluatie van de nieuwe typedocumenten

¹⁷ Opmerking: de FOD BOSA staat in voor de typebestekken voor diensten en leveringen. De typebestekken voor werken bevinden zich op het niveau van de gewesten. Hoewel het om zeer gespecialiseerde materie gaat, zouden die laatste ook eens beoordeeld moeten worden op hun kmo-vriendelijkheid.

11. Stimuleren – Evaluatie en uitbreiding van Telemarc

Kenmerken

- Timing
 - 2022-2023
- Betrokken partijen
 - FOD Kanselarij (DAV, lead), FOD BOSA (DG DT, ondersteuning), FOD Economie (feedback).

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Aanbestedende diensten – alle niveaus.

Waarom

- De Dienst voor de Administratieve Vereenvoudiging (DAV) draagt sinds 2005 het Telemarc project uit. De doelstelling bestaat erin om de communicatie van administratieve documenten uitgaande van openbare overheden tussen een inschrijvende onderneming en de aanbestedende overheid weg te werken.
- Telemarc is een gratis web interface die toegang verleent tot verscheidene authentieke bronnen. De aanbestedende overheden dienen hun vragen in “real time” in en verkrijgen onmiddellijk de inlichtingen die noodzakelijk zijn voor de gunning van een overheidsopdracht. Zo hoeven zes documenten niet langer meer gevraagd te worden aan de inschrijvende onderneming; via Telemarc kan de aanbestedende overheid ze rechtstreeks raadplegen.
- Telemarc kan vandaag niet aan het uittreksel uit het strafregister wegens een gebrek aan wettelijke basis, dat zou nochtans een serieuze administratieve vereenvoudiging opleveren. Daarbij aansluitend wordt er in het kader van die opmerking overgegaan tot een meer algemene evaluatie van Telemarc waarbij nagekeken wordt of die tool nog op andere manieren kan worden versterkt.

Doelstelling

- Het doorlichten van Telemarc met als doel het uitbreiden van het aanbod aan relevante documenten dat via Telemarc rechtstreeks geconsulteerd kan worden door de aanbesteders.

Beschrijving

- In overleg met de betrokken partijen (aanbesteders, vertegenwoordigers van ondernemingen en de beheerders van Telemarc) worden de noden in kaart gebracht: voor welke documenten zou het wenselijk zijn dat ze worden toegevoegd aan Telemarc en wat is er nodig om dat te realiseren?

Praktisch

- Overleg organiseren tussen onder meer de DAV, de betrokken diensten van de FOD BOSA, enkele aanbestedende diensten en de vertegenwoordigers van de ondernemingen – bijvoorbeeld de HRZKMO. De aanwezigheid van de juridische cel van de FOD Kanselarij lijkt ook aangewezen aangezien bepaalde wettelijke basissen een uitbreiding zullen vragen.

Targets

- Toevoegen van het uittreksel uit het strafregister.
- Toevoegen van nog andere te identificeren documenten.

12. Stimuleren – Typeclausules op maat van de kmo's

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD Economie (lead), FOD BOSA (ondersteuning), FOD Kanselarij (ondersteuning), COO (advies).

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Aanbestedende diensten: in eerste instantie federaal, waar mogelijk nationaal.

Waarom

- Het gebruik van typeclausules in het kader van bepaalde aanbestedingsprocedures kan de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten stimuleren. Die typeclausules kunnen onder andere bepaalde vereisten stellen aan deelnemende bedrijven en kunnen op die manier ook bijdragen aan onder meer de strijd tegen sociale dumping en oneerlijke concurrentie, en eveneens aan het aanmoedigen van duurzaamheid in het algemeen.

Doelstelling

- Het uitwerken van typeclausules op maat van de kmo's.

Beschrijving

- Oprichting van een *ad hoc* werkgroep samengesteld uit de 4 grootste federale aankopers, of de Regie der Gebouwen, Defensie, de FOD Financiën en de Federale Politie¹⁸, de vertegenwoordigers van de administratie die het plan piloteren en 4 vertegenwoordigers aangeduid door de HRZKMO als experts overheidsopdrachten
- De opdracht ervan bestaat erin:
 - De lastenboeken te overlopen van de overheidsopdrachten die worden gebruikt door de vertegenwoordigde aanbestedende overheden om de negatieve en positieve clausules te identificeren in termen van de toegang van kmo's tot de vermelde opdrachten;
 - Typeclausules die gunstig zijn voor de toegang van de kmo's tot overheidsopdrachten met respect voor de bestaande wetgeving.
- Die werkzaamheden houden rekening met de verslagen en de adviezen uitgebracht door andere organen of instituten zoals de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
- Het werkverslag van de WG zal voor advies worden voorgelegd aan de Commissie Overheidsopdrachten, wat gunstig is voor een nationale benadering van de thematiek

Targets

- De totstandkoming van kmo-vriendelijke typeclausules (die ook sociaal, duurzaam zijn...).

¹⁸ Zie het SFA-rapport "Toezichtrapport overheidsopdrachten – Toegang van kmo's tot overheidsopdrachten – 2015-2019" bijlage 1, tabel 26, p. 35.

13. Stimuleren – Maatregelen ter bestrijding van de sociale dumping

Kenmerken

- Timing
 - 2022-2023
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA, SIOD, FOD WASO, FOD Economie, FOD Kanselarij, *nog verder te bepalen*
 - De exacte rolverdeling is nog te bepalen.

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming.
- Aanbestedende diensten: in eerste instantie federaal, waar mogelijk nationaal.

Waarom

- Praktijken die thuishoren onder de noemer sociale dumping resulteren in oneerlijke concurrentie door illegale verlaging van de arbeids- en functioneringskosten, wat ook leidt tot banenverlies, de schending van rechten en de exploitatie van het werk. Kmo's behoren tot de grootste verliezers wanneer het over sociale dumping gaat.
- De vorige federale regering heeft de maatregelen ter bestrijding van sociale dumping via overheidsopdrachten en concessies versterkt. In 2017 werden die maatregelen in een [gids](#) opgenomen die gericht is aan alle aanbestedende overheden in België. Om het goede voorbeeld te geven wordt het charter verplicht gesteld voor de federale overheid door middel van een [omzendbrief](#).
- Ondanks de genomen maatregelen blijkt uit feedback van de professionele en interprofessionele organisaties en op basis van de praktische ervaring van aanbesteders dat sociale dumping een groot probleem blijft.

Doelstelling

- Het uitwerken van extra maatregelen om sociale dumping bij overheidsopdrachten tegen te gaan.

Beschrijving

- Het project in zijn huidige vorm omvat voorlopig twee luiken, die zullen indien nodig aangevuld worden na overleg met de bevoegde instanties en de partnerorganisaties.
- Luik 1: opleidingen – Aanbestedende overheden moeten opgeleid worden over sociale dumping en abnormale prijzen: welke verplichtingen bestaan er bijvoorbeeld inzake abnormale prijzen en hoe kan je in de praktijk aan die verplichtingen voldoen? Wat is er allemaal mogelijk en welke informatie is er beschikbaar?
- Luik 2: benchmarking van prijzen – In het allerbeste scenario komt er een Europese databank tot stand met informatie over prijzen: voor welk product of voor welke dienst wordt wat betaald in welk land? Welke uurlonen worden betaald? ...

Praktisch

- In eerste instantie moet contact opgenomen worden met de bevoegde organisaties, zoals bijvoorbeeld de SIOD. Daarbij moet overleg plaatsvinden over de te nemen maatregelen, de uitwerking van de noodzakelijke opleidingen en over het nemen van de nodige initiatieven om te komen tot onder meer een databank met informatie over prijzen.
- Daarnaast heeft de FOD BOSA op basis van het KB van [22.12.2017](#) (art. 6) de bevoegdheid om op federaal niveau een kenniscentrum op te zetten over onder andere “volumes, prijzen, contracten en economische actoren”. Tot op heden botst de uitwerking van dit kenniscentrum op onder meer praktische problemen zoals de aanwerving van meerdere specifieke profielen, wat ook serieuze investeringen vraagt.

Targets

- Eerst en vooral moet het nodige overleg georganiseerd worden.
- De praktische totstandkoming van het kenniscentrum voorzien in het KB van 22.12.2017.
- ...

As 3 – Stimuleren van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten

Begeleiding en opleiding van de kmo's

Begeleiding (projecten 14-15-16) – Inleiding

Het drieluik “begeleiding van de kmo’s” (projecten 14-15-16) is het resultaat van volgende denkoefening: “stel dat we een kleine onderneming praktisch willen begeleiden bij het vinden van en antwoorden op overheidsopdrachten – wat is er nodig en hoe?”

Het resulterende drieluik is opgebouwd uit drie pijlers (die samen een “driehoek” vormen):

- Pijler 1: **informatie**, met name het gratis ter beschikking stellen van de nodige basisinformatie over overheidsopdrachten.
- Pijler 2: de **eigenlijke (kleine) onderneming** die nood heeft aan opleidingen overheidsopdrachten (en soms daartoe gestimuleerd moet worden)
- Pijler 3: de **professionele en interprofessionele organisaties** die de kmo’s (direct of indirect) moeten voorzien van de nodige opleiding en begeleiding inzake overheidsopdrachten (en soms daartoe gestimuleerd en/of ondersteund moeten worden).

De doelstelling moet erin bestaan om elk van de drie “hoeken” in de “juiste richting” te duwen.

Opmerkingen

- Bij een deel van de voorstellen, zie volgende pagina’s, kan (terecht) de vraag geformuleerd worden of dit wel (nog) de taak van de overheid is – die opmerking geldt voornamelijk voor een deel van pijler 3. Onder meer dat deel van de voorstellen vormt onderwerp van verder onderzoek.
- De federale overheid staat in voor een minderheid van de overheidsopdrachten. Daarom wordt het drieluik “begeleiding van de kmo” in de mate van het mogelijke best uitgevoerd in overleg met de andere overheidsniveaus (en hun vertegenwoordigers zoals bijvoorbeeld de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) zodat ook zij hieraan kunnen participeren. Die overheidsniveaus zullen immers in de praktijk in de meerderheid van de gevallen de rol van aanbestedende dienst vertolken

14. Stimuleren – Begeleiding van de kmo's – Pijler 1 – Basisaanbod aan informatie

Kenmerken

- Timing
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA (lead), FOD Economie (ondersteuning), HRZKMO (advies).

Doelpubliek

- De micro- en kleine onderneming (met een gebrekkige kennis inzake overheidsopdrachten).

Waarom

- Overheidsopdrachten is een complexe materie die bestaat uit meerdere wetten, talloze uitvoeringsbesluiten, een heel aantal omzendbrieven en dat allemaal in een gefederaliseerde context, wat resulteert in meerdere overheidsniveaus met eigen richtlijnen.
- Overheidsopdrachten zijn een vorm van overheidsinvestering. In principe zou elke onderneming moeten kunnen meedingen naar een aantal opdrachten.
- De kmo die een opleiding wil volgen/zich wenst te informeren, is hoofdzakelijk aangewezen op private dienstverleners (tegen betaling), alhoewel de overheid zelf mee verantwoordelijk is voor de totstandkoming van de complexe wetgeving. Bovendien wordt de ondernemer op het internet geconfronteerd met een veelheid aan websites die (partiële) informatie aanbieden over overheidsopdrachten, informatie waarvan het vaak niet eens duidelijk is of die up to date is.

Doelstelling

- Het gratis ter beschikking stellen van een aantal praktische basishandleidingen inzake overheidsopdrachten waarmee de ondernemer zelf, een werknemer van die ondernemer of een tussenpersoon (die geen absolute expert overheidsopdrachten is) aan de slag kan gaan. Die handleidingen kunnen allerhande vormen aannemen (pdf, video...).

Beschrijving

- De oprichting van een centraal kennisplatform inzake overheidsopdrachten. Dat platform hoeft geen nieuwe website te zijn. Een uitbreiding van een bestaande website, bijvoorbeeld publicprocurement.be, lijkt aangewezen.
 - Die website moet vervolgens massaal gepromoot worden, onder meer via de professionele en interprofessionele organisaties.
- Het voorzien van een aantal basishandleidingen inzake overheidsopdrachten:
 - Waar kunnen overheidsopdrachten gevonden worden?
 - Hoe kan een onderneming participeren?
 - ...

Het is niet de bedoeling om gedetailleerde cursussen over één specifieke thematiek aan te bieden. Dat is eerder het terrein van de private sector¹⁹ of het middenveld.
- Voorzien in een lijst van gecertificeerde opleiders²⁰ inzake overheidsopdrachten voor het geval dat de ondernemer meer informatie/opleiding wenst.

¹⁹ Opmerking: het aanbieden van gratis basisinformatie over overheidsopdrachten kan mogelijk leiden tot gemengde reacties bij een aantal private dienstverleners. Volgende argumenten kunnen aangehaald worden om die reacties te weerleggen/nuanceren:

- a) De overheid is medeverantwoordelijk voor het ontstaan van een heel complexe materie, namelijk de regelgeving overheidsopdrachten. Die materie is tezelfdertijd belangrijk voor/raakt aan (de omzet van) vele bedrijven. Tegelijk laat de overheid het luik 'informatie/opleiding' grotendeels over aan de private sector. Klopt die situatie wel ten aanzien van een kmo die gewoon nood heeft aan basisinformatie? Klopt het wel dat zij quasi-verplicht zijn om beroep te doen op private dienstverleners?
- b) Bij het opstellen en up to date houden van de basisinformatie die zou worden/wordt aangeboden, kan (gedeeltelijk) gekeken worden naar de expertise en kennis aanwezig in de private sector.
- c) Bovendien zal pijler 2 van het drieluik 'begeleiding van de kmo's' positief onthaald worden door de private dienstverleners, en mogelijk pijler 3 eveneens.

²⁰ Ter inspiratie: <https://www.publicprocurement.be/nl/ondernemingen/opleidingen>.

Praktisch

- De FOD BOSA stelt vandaag reeds een aantal gedetailleerde basishandleidingen ter beschikking, bijvoorbeeld inzake het gebruik van de e-tenderingmodule voor het verzenden van offertes via het e-procurementplatform, en zal dat ook blijven doen. De FOD BOSA focust daarbij op het technische aspect, namelijk op de werking van het e-procurementplatform.
- De FOD Economie brengt via de HRZKMO de behoefte van de kmo's inzake basisinformatie en basishandleidingen in kaart, de FOD BOSA ondersteunt dit proces.
- Er wordt vertrokken vanuit de reeds bestaande handleidingen. Zo wordt er een inventaris opgesteld van de bestaande handleidingen (die up to date zijn) en worden er enkel nieuwe handleidingen opgesteld indien nodig/er een behoefte daartoe geïdentificeerd wordt.
- Voor het opstellen van de nodige nieuwe handleidingen kan eveneens samengewerkt worden met de professionele en interprofessionele organisaties.
- In eerste instantie wordt een advies gevraagd aan de HRZKMO over die materie.

Targets

- Te bepalen na ontvangst van het advies van de HRZKMO en verder overleg – Tweede helft 2021

15. Stimuleren – Begeleiding van de kmo's – Pijler 2 – De kmo stimuleren tot het volgen van de noodzakelijke opleidingen overheidsopdrachten

Kenmerken

- Timing
 - 2022-2023
- Betrokken partijen
 - Nog te bepalen na advies van de HRZKMO.

Doelpubliek

- De micro- en kleine onderneming (met een gebrekkige kennis inzake overheidsopdrachten).

Waarom

- Overheidsopdrachten is een complexe materie die bestaat uit meerdere wetten, talloze uitvoeringsbesluiten, een aantal omzendbrieven en dat allemaal in een gefederaliseerde context, wat resulteert in meerdere overheidsniveaus met eigen richtlijnen.
- Een "standaard kmo" zal meerdere opleidingen moeten volgen om de materie te begrijpen. Het volgen van opleidingen vraagt echter tijd en geld, alhoewel kosten inzake opleiding meestal ingebracht kunnen worden als beroepskosten.
- Het volgen van opleidingen over overheidsopdrachten kan voor vele bedrijven een echte toegevoegde waarde betekenen, maar het is niet iets waar men gemakkelijk aan begint. Uit reeds aangehaalde cijfers blijkt daarnaast dat er serieuze problemen zijn bij de participatie van de kleinere ondernemingen aan overheidsopdrachten. Alhoewel gebrekkige kennis hier waarschijnlijk niet de enige oorzaak is, zal het wel degelijk een rol spelen.
- De wetgeving wordt om de X-aantal jaren aangepast: up to date blijven is belangrijk.

Doelstelling

- Het structureel aanmoedigen van de micro- en kleine onderneming tot het (jaarlijks) volgen van een aantal opleidingen inzake overheidsopdrachten.

Beschrijving

- Eerst en vooral inzicht krijgen in de huidige situatie: welke barrières ondervinden kmo's bij het (willen) volgen van een opleiding overheidsopdrachten? Wat kan de overheid doen om te helpen? Welke (fiscale) stimulansen bestaan reeds voor het volgen van opleidingen (inzake overheidsopdrachten), wat is hun impact en zijn ze voldoende gekend en/of toegankelijk?
 - Het is immers mogelijk dat de bestaande instrumenten volstaan, maar onvoldoende gekend of te complex zijn.
 - Het doelpubliek bestaat zowel uit de eigenlijke ondernemer als hun werknemers.

Praktisch

- Totstandkoming van een rapport over de materie – inclusief aanbevelingen, concrete voorstellen tot verbetering en alternatieven. (2021)
- De noodzakelijke initiatieven ondernemen, zoals bijvoorbeeld het verbeteren/promoten van de bestaande instrumenten of het voorzien in bijvoorbeeld een extra fiscale aftrek²¹. (2022)
- Voorzien in een lijst van gecertificeerde opleiders inzake overheidsopdrachten (cf. pijler 1).
- In eerste instantie wordt een advies gevraagd aan de HRZKMO over die materie.

Targets

- Te bepalen na ontvangst van het advies van de HRZKMO en verder overleg – Tweede helft 2021

²¹ Een voorbeeld: voorzien in een extra fiscale aftrek voor het volgen van opleidingen inzake overheidsopdrachten, en dat door dit type opleiding voor 120% aftrekbaar te maken. Dit soort van instrumenten wordt reeds toegepast in België, zie onder meer: <https://www.besafe.be/nl/veiligheidsthemas/ondernemers-vrije-beroepen/fiscaal-voordeel/aftrek-van-de-beroepskosten-tot-120>.

16. Stimuleren – Begeleiding van de kmo's – Pijler 3 – Potentiële partners en publieke dienstverlening

Inleiding

Deze derde pijler van het drieluik “begeleiding van de kmo's”, gaat eigenlijk over drie zaken of vragen:

- Wie zijn de potentiële partners van de overheid bij het opleiden en begeleiden van de kmo's inzake overheidsopdrachten? Beschikken die organisaties over de nodige middelen om de noodzakelijke inhoudelijke opleidingen te organiseren over overheidsopdrachten naar de kmo's toe?
- Hoe kan de overheid die partners stimuleren en ondersteunen zodat er een gegarandeerd (lokaal) aanbod aan opleidingen en begeleiding van de kmo's over overheidsopdrachten ontstaat of blijft bestaan?
- Tot hoe ver moet de door de overheid aangeboden opleiding en begeleiding reiken? (cf. scope)

Die derde en laatste vraag heeft voornamelijk betrekking op de groep micro- en kleine ondernemingen die niet over de noodzakelijke digitale vaardigheden beschikt en/of het nodige IT-materiaal niet ter beschikking heeft om op digitale wijze te kunnen participeren aan overheidsopdrachten. Wenst de overheid ook die groep te helpen en zo ja, hoe?

- Via een focus op bijvoorbeeld onderaannemerschap aangezien rechtstreekse participatie aan overheidsopdrachten voor dat type ondernemingen heel moeilijk ligt?
- Via een ruimer project over digitale vaardigheden en beschikbaarheid van IT-materiaal? En dus niet enkel voor overheidsopdrachten, maar eerder onderdeel van een ander, breder project.
- Of vragen (vereisen) we van onze potentiële partners voor begeleiding en opleiding dat zij bijvoorbeeld een ruimte ter beschikking stellen met het nodige IT-materiaal en begeleiding voor het participeren aan overheidsopdrachten? (= Het equivalent van de burger zonder computer of internet die naar de bibliotheek gaat om zijn of haar zaken te regelen.)

Kenmerken

- Timing
 - 2022-2023
- Betrokken partijen
 - Nog te bepalen na advies van de HRZKMO.

Doelpubliek

- De relevante professionele en interprofessionele organisaties, maar indien nodig/interessant ook private dienstverleners, met ervaring in enerzijds het aanbieden van opleidingen (over overheidsopdrachten) en anderzijds het begeleiden van kleinere ondernemingen.

Waarom

- Overheidsopdrachten is een complexe materie die bestaat uit meerdere wetten, talloze uitvoeringsbesluiten, een aantal omzendbrieven en dat allemaal in een gefederaliseerde context, wat resulteert in meerdere overheidsniveaus met eigen richtlijnen. Een standaard kmo zal meerdere opleidingen moeten volgen om de materie te begrijpen.
- Daarnaast biedt de digitalisering vandaag reeds een aantal voordelen en mogelijkheden, ook bij overheidsopdrachten, en dat zal in de toekomst alleen maar toenemen. Tegelijk heeft een deel van de kmo's het steeds moeilijker om deel te nemen aan een aantal procedures, ook bij overheidsopdrachten, wegens een gebrek aan digitale vaardigheden of kennis in het algemeen.
- Er is nood aan een voldoende groot aanbod opleidingen voor die specifieke doelgroepen:
 - de kmo's in het algemeen;
 - de kmo's met een gebrek aan digitale vaardigheden.
- De overheid beschikt niet over de noodzakelijke capaciteit om die opleiding en begeleiding zelf op voldoende grote schaal te voorzien en focust daarom op het opleiden van de opleiders²².

²² Ter info: de FOD BOSA hanteert vandaag reeds het principe dat zij “de trainers traint”.

Doelstelling

- Het garanderen van een voldoende ruim en lokaal aanbod opleiding en begeleiding over overheidsopdrachten, en dat voor de kmo's die het moeilijk hebben met het participeren aan overheidsopdrachten – zowel in het algemeen als meer specifiek omwille van de digitalisering ervan.
- Hiervoor wordt beroep gedaan of gesteund op partnerorganisaties/intermediaire organisaties, met name in eerste instantie de relevante professionele en interprofessionele organisaties.

Beschrijving

- Identificatie van de scope van dit project – zie de inleiding (3de vraag) bij dit project.
- Identificatie van de potentiële partners.
 - Bijvoorbeeld de professionele en interprofessionele organisaties, al dan niet direct of indirect.
- Een onderzoek naar of en hoe die partners gestimuleerd en/of ondersteund kunnen (moeten?) worden tot het voorzien van de nodige opleidingen en praktische begeleiding. Het gaat dan onder meer over:
 - Basisopleidingen over overheidsopdrachten op continue en toegankelijke basis.
 - *Nog te onderzoeken – Begeleiding bij het opzoeken, consulteren en beantwoorden van overheidsopdrachten (bijvoorbeeld via een helpdesk, maar ook via het beschikbaar stellen van IT-materiaal).*

Praktisch

- Eerst en vooral is er nood aan meer inzicht in de situatie: wat zijn de mogelijkheden om die specifieke groep van kmo's te helpen en welke oplossing (en op welk niveau) rendeert het meest?
- Vragen die beantwoord moeten worden:
 - Zijn de intermediaire organisaties voldoende in staat om zelf de nodige inhoudelijke opleidingen te organiseren over overheidsopdrachten naar de kmo's toe of moet (bijvoorbeeld) de federale overheid dit ondersteunen? Zo ja, hoe? (Inhoudelijk, technisch, financieel...)
 - Indien ze ondersteuning wensen: waar hebben ze precies nood aan?
 - De gewenste scope van publieke dienstverlening bij overheidsopdrachten: wat wordt door de kmo eigenlijk verwacht? Opleiding? Opleiding en beperkte begeleiding? Opleiding en uitgebreide begeleiding?
 - Wie kan dat best organiseren? Belangenorganisaties, ondernemingsloketten, consultancy... samenwerkingsverbanden tussen voorgaande?
 - Hoe moet dat omgezet worden naar de praktijk: bijvoorbeeld een jaarlijks budget voorzien en de eerste X-organisaties die een goed dossier indienen krijgen Y jaar Z steun?
 - ...
- In eerste instantie wordt een advies gevraagd aan de HRZKMO over die materie.

Targets

- Te bepalen na ontvangst van het advies van de HRZKMO en verder overleg – Tweede helft 2021

Opleiding (projecten 17-26) – Inleiding

Vooraleer dieper in te gaan op de voorziene projecten voor het deel “opleiding” wordt kort stilgestaan bij de bevoegdheden voor dit domein.

Opleidingen over overheidsopdrachten worden georganiseerd door de FOD BOSA waarbij de FOD BOSA zich enerzijds richt tot de aanbestedende diensten en dat via zowel inhoudelijke als technische opleidingen. Met technische opleidingen wordt verwezen naar opleidingen over onder andere het gebruik van het e-procurementplatform.

Wat anderzijds opleidingen naar de ondernemingen toe betreft, focust de FOD BOSA op de technische opleidingen. Daarbij aansluitend traint de FOD BOSA de trainers, met name de professionele en interprofessionele organisaties, en niet de ondernemingen zelf. Voor het inhoudelijke deel van de opleidingen naar ondernemingen toe moet naar de intermediaire organisaties of naar andere externe instanties verwezen worden.

Momenteel (= reeds onder constructie!) worden volgende zaken voorbereid door de FOD BOSA:

Naar de aanbesteders toe worden momenteel nieuwe inhoudelijke opleidingen voorbereid. Daarbij wordt uitgegaan van een meer geïntegreerde aanpak via trajecten (bijvoorbeeld een “junior”-traject) in plaats van eerder losse modules.

Een van de inhoudelijke leidraden voor de opleidingen is het charter²³ “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”. Over het charter wordt momenteel zowel een algemene module voorbereid als meer specifieke, thematische modules over een of meer principes van het charter – zie ook verder voor meer informatie. De opleidingen kunnen zowel via eigen opleiders georganiseerd worden als via externe partners.

Bovendien zullen een aantal van die opleidingen ook relevant zijn voor de ondernemingen, hier zal ook rekening mee gehouden worden – bijvoorbeeld door niet enkel aanbestedende diensten uit te nodigen voor de opleidingen, maar ook de intermediaire organisaties (als “gast”). Op die manier komen de intermediaire organisaties en de aanbestedende diensten direct met elkaar in contact en zien de intermediaire organisaties welke manier van werken aangeleerd wordt aan de aanbesteders.

Daarnaast voorziet de FOD BOSA opleidingen over het huidige en het toekomstige e-procurementplatform. In de loop van de tweede helft van 2021 zullen de intermediaire organisaties uitgenodigd worden voor een nieuwe reeks opleidingen over het gebruik van het huidige e-procurementplatform (= het trainen van de trainers). Het betreft opleidingen van ongeveer 1 dag.

Voor het nieuwe e-procurementplatform, waarvan de oplevering voorzien is voor Q2 2023, wordt eind 2022 begonnen met de ontwikkeling van een e-learning platform. In de loop van 2023 wordt dit e-learning platform dan officieel gelanceerd en aangevuld met een communicatiecampagne over het nieuwe e-procurementplatform, ook naar de ondernemingen toe.

²³ Het actieplan voorziet eveneens in een evaluatie van het charter – zie project 6.

17. Stimuleren – Opleiding – Algemene behoefte, aanbod en starterspakket

Kenmerken

- Timing
 - 2021
- Betrokken partijen
 - In eerste instantie: FOD BOSA, FOD Economie (ondersteuning), HRZKMO (advies)

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- De wetgeving overheidsopdrachten is ingewikkelde materie, zowel voor de aanbestedende overheden als de ondernemingen die wensen te participeren. De wetgeving omvat talloze instrumenten die op meerdere manieren kunnen worden aangewend. Daarnaast wordt de wetgeving om de zoveel tijd van een update voorzien. Bovendien kunnen overheidsopdrachten een instrument vormen bij de uitvoering van het beleid, wat tegelijk aanleiding kan vormen voor bijkomende complexiteit in de toepassing en uitvoering van die opdrachten.
- Omwille van bovenstaande redenen is er nood aan een uitgebreid aanbod opleidingen over allerhande aspecten inzake overheidsopdrachten.

Doelstelling

- Voorzien in een voldoende groot en relevant aanbod opleidingen overheidsopdrachten, zowel naar de aanbestedende overheden als naar de ondernemingen toe, met respect voor eenieders bevoegdheden. Daarbij moet extra aandacht gaan naar de toegankelijkheid van de opleidingen en naar de specifieke doelgroep van ondernemingen die geïnteresseerd zijn in deelname aan overheidsopdrachten, maar daarin nog geen ervaring hebben.

Beschrijving

- Het in kaart brengen van de behoefte van de aanbestedende overheden en de ondernemingen wat het aanbod opleidingen betreft.
- Het opstellen van een starterspakket “opleidingen overheidsopdrachten” voor ondernemingen die nog geen ervaring hebben bij het deelnemen aan overheidsopdrachten.
- De opleidingen worden georganiseerd met behulp van moderne technieken en worden ter beschikking gesteld op diverse manieren, bijvoorbeeld via klassieke opleidingen en Webinars.
- Het opleiden van de ondernemingen zelf gebeurt niet door de FOD BOSA, maar door de intermediaire organisaties. De FOD BOSA traint immers de trainers.

Praktisch

- In eerste instantie wordt het advies van de HRZKMO gevraagd over die materie, waarbij onder meer gepeild wordt naar de relevantie van een starterspakket opleidingen, de samenstelling ervan, de manier waarop het op een toegankelijke en betaalbare wijze kan aangeboden worden aan de ondernemingen en wie welke rol kan opnemen. Welke rol zien de intermediaire organisaties voor zichzelf weggelegd in dit verhaal en onder welke voorwaarden?
- Daarbij aansluitend moet onderzocht worden op welke manieren dit starterspakket zoveel als mogelijk bij de specifieke doelgroep van startende ondernemingen, zowel in het algemeen als op vlak van overheidsopdrachten, kan worden aangeleverd.
- Praktisch gezien zullen de adviezen voor projecten 14, 15, 16 (zie eerder) en 17 gebundeld worden.

Targets

- Advies opvragen bij de HRZKMO – Tweede helft 2021

18. Stimuleren - Opleiding - Overheidsopdrachten: waar vinden en hoe beantwoorden?

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)

Waarom

- Recente cijfers leren dat micro-ondernemingen het de laatste jaren moeilijk hebben gekregen bij de participatie aan overheidsopdrachten. Zo werd vastgesteld dat het gemiddelde aantal verzonden offertes per micro-onderneming gedaald is, terwijl dat voor kleine ondernemingen stabiel gebleven is en voor middelgrote en grote ondernemingen net sterk toegenomen is. Er lijkt een specifiek probleem te zijn bij de micro-onderneming.
- De wetgeving overheidsopdrachten is ingewikkelde materie die een zekere hoeveelheid voorkennis vereist van een ondernemer die wenst mee te dingen.

Doelstelling

- De micro- en kleine onderneming inzicht bieden in waar overheidsopdrachten gevonden kunnen worden en hoe zij kunnen participeren op correcte wijze.
- De micro- en kleine onderneming een overzicht bieden van de beschikbare functionaliteiten van en hulpinstrumenten over het e-procurementplatform voor het vinden van opdrachten en het versturen van wettelijk conforme offertes.

Beschrijving

- Een praktische basisopleiding voorzien over het e-procurementplatform voor micro- en kleine ondernemingen tijdens dewelke de ondernemer leert waar hij of zij overheidsopdrachten kan vinden en hoe hij of zij kan participeren aan overheidsopdrachten via het versturen van een (wettelijk conforme) offerte.
- Er wordt geen juridische basisopleiding overheidsopdrachten aangeboden, maar gefocust op een aantal kernelementen waarna het de bedoeling is dat een ondernemer de opdrachten kan vinden en kan beginnen aan het opstellen van een offerte conform de vereisten. Dat indienen wordt ook praktisch geoefend.
- Daarnaast wordt ook uitgelegd hoe ondernemingen gezamenlijk kunnen participeren aan overheidsopdrachten: hoe verstuur je op correcte wijze een "gezamenlijke offerte"? Op die manier weten ondernemingen wat te doen wanneer ze de krachten bundelen.

Praktisch

- Het opleiden van de ondernemingen zelf gebeurt niet door de FOD BOSA, maar door de intermediaire organisaties. De FOD BOSA traint immers de trainers.
- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

19. Stimuleren - Opleiding - Charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA

Doelpubliek

- Kmo’s, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- In 2018 werd het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten” op federaal niveau gepubliceerd. Dat charter heeft als doelstelling om overheidsopdrachten even toegankelijk te maken voor alle ondernemingsgroottes.
- Het charter bestaat uit 13 principes en focust op het gebruik van reeds bestaande instrumenten en mogelijkheden in de wetgeving overheidsopdrachten die, mits correct toegepast, de toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten kunnen stimuleren.
- Het doelpubliek bestaat in eerste instantie uit de federale aanbestedende overheden. Er wordt van hen vereist dat zij, in de mate van het mogelijke, de door het charter vermelde principes en mogelijkheden toepassen.

Doelstelling

- De aanbestedende diensten informeren over de inhoud en de praktische toepassing van het charter “toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten”.

Beschrijving

- De inhoud van het charter wordt overlopen waarbij gefocust wordt op het omzetten van de principes naar de praktijk: hoe kunnen aanbestedende overheden dat doen? Er wordt gewerkt met/gefocust op relevante, praktische voorbeelden.
- Onder meer volgende thema’s komen aan bod: de verdeling in percelen, een gepaste bekendmaking, de gunning op basis van de economisch meest voordelige offerte, de rechten op intellectuele eigendom, de terugkoppeling naar inschrijvers die niet geselecteerd/ niet weerhouden zijn, proportionele minimumeisen, proportionaliteit bij selectiecriteria, financiële garanties en betalingsmodaliteiten, en de aanvaarde factuur voor overheidsopdrachten van beperkte waarde.

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

20. Stimuleren – Opleiding – Charter: verdeling in percelen

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- De verdeling van een opdracht in percelen is een interessant instrument dat meerdere opties biedt, bijvoorbeeld bij het begrenzen van het aantal percelen waarvoor een onderneming kan meedingen/dat een onderneming kan winnen. Tegelijk zijn er een aantal potentiële valkuilen bij het gebruik van percelen.

Doelstelling

- De verdeling in percelen stimuleren.
- De aanbestedende dienst informeren over wanneer het aangewezen is om gebruik te maken van percelen en de manier waarop.

Beschrijving

- Een praktisch overzicht bieden over wanneer het interessant is om een opdracht te verdelen in percelen en op basis van welke criteria een aanbestedende dienst kan beslissen over de manier waarop – inclusief meerdere praktische voorbeelden.

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

21. Stimuleren – Opleiding – Charter: de economisch meest voordelige offerte

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- De gunning van een opdracht via de economisch meest voordelige offerte is een interessant instrument voor aanbestedende diensten. Via die techniek kan onder meer prijsdiscriminatie van innovatieve bedrijven tegengegaan worden en kunnen aanbestedende diensten kennis maken met oplossingen waar ze zelf mogelijk nog niet aan gedacht hadden. Tegelijk zijn er een aantal potentiële valkuilen bij het gebruik van die techniek.

Doelstelling

- Het gunnen op basis van de economisch meest voordelige offerte stimuleren.
- De aanbestedende dienst informeren over wanneer het aangewezen is om gebruik te maken van de gunning via de economisch meest voordelige offerte en de manier waarop.

Beschrijving

- Een praktisch overzicht bieden over hoe een aanbestedende dienst nu precies gebruik kan maken van de techniek “economisch meest voordelige offerte” – inclusief meerdere praktische voorbeelden.

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

22. Stimuleren – Opleiding – Charter: intellectuele eigendom en innovatieve kmo's

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA
 - FOD Economie – A.D. Economische Reglementering (E3)

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- Intellectuele eigendomsrechten zijn een ingewikkelde en gevoelige materie. Vanuit het perspectief van een onderneming bekeken, wil die de intellectuele eigendomsrechten zoveel als mogelijk behouden om die op lange termijn te kunnen valoriseren. Van overheidswege wil men zekerheid over het toekomstige gebruik van iets waarvoor men betaald heeft.
- Het opeisen van de intellectuele eigendomsrechten kan een overheidsopdracht onnodig duur maken en innovatieve kmo's afremmen om te participeren aan een overheidsopdracht.
- Het niet opeisen van intellectuele eigendomsrechten kan onzekerheid bieden en vraagt dus een goed uitgewerkt akkoord tussen de betrokken overheidsdienst en het bedrijf in kwestie.

Doelstelling

- De aanbestedende dienst en de onderneming informeren over de vragen waarmee de tegenpartij geconfronteerd wordt en hoe die aangepakt/opgelost kunnen worden.
- De aanbestedende dienst en de onderneming een overzicht bieden van alle opties inzake intellectuele eigendomsrechten, inclusief de voor- en nadelen.

Beschrijving

- Een juridisch en praktisch overzicht bieden over hoe iemand nu precies moet en kan omgaan met de intellectuele eigendomsrechten bij een overheidsopdracht. Daarbij moet aandacht gaan naar de verscheidenheid aan gevallen die kan voorkomen. Zo moeten er onder meer voorbeeldclausules voor alle meest voorkomende gevallen uitgewerkt worden: bijvoorbeeld zowel voor een overdracht van rechten als voor het gebruik van licenties en dergelijke.
- De reeds bestaande instrumenten in de wetgeving overheidsopdrachten moeten op een gediversifieerde wijze aan bod komen.

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

23. Stimuleren – Opleiding – Charter: proportionele minimumeisen en proportionaliteit bij selectiecriteria, financiële garanties en betalingsmodaliteiten

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- Proportionele minimumeisen, selectiecriteria, betalingsmodaliteiten... zijn van groot belang voor zowel de overheidsdienst als de onderneming: enerzijds wenst de aanbestedende dienst ondernemingen die competent zijn, anderzijds moet de mededinging voldoende kunnen spelen.
- Tegelijk is het vaak onduidelijk wat nu precies noodzakelijk is aan ervaring (en andere minimumeisen) om een bepaalde overheidsopdracht te kunnen uitvoeren.

Doelstelling

- De aanbestedende dienst en de onderneming informeren over de vragen waarmee de tegenpartij geconfronteerd wordt en hoe die aangepakt/opgelost kunnen worden.
- De aanbestedende dienst en de onderneming een overzicht bieden van alle opties inzake minimumeisen, selectiecriteria, betalingsmodaliteiten...

Beschrijving

- Een juridisch en praktisch overzicht bieden over hoe iemand nu precies moet en kan omgaan met minimumeisen, selectiecriteria en dergelijke bij een overheidsopdracht. Daarbij moet aandacht gaan naar de verscheidenheid aan gevallen die kan voorkomen.
- De reeds bestaande opties in de wetgeving overheidsopdrachten moeten op een gediversifieerde wijze aan bod komen. Denk aan instrumenten zoals voorafgaande marktconsultaties, procedures die uit meerdere (onderhandelingen)rondes bestaan, voorschotten, deeltijdse betalingen...

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

24. Stimuleren – Opleiding – Normen: wat, hoe lezen en hoe gebruiken?

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA
 - FOD Economie – A.D. Kwaliteit en Veiligheid (E6)
 - Bureau voor Normalisatie (NBN)

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- Het gebruik van normen komt vaak voor bij het plaatsen van een overheidsopdracht. Soms gebeurt het echter dat normen onnodig veel gebruikt worden. Bovendien vraagt het gebruik van normen vaak serieuze inspanningen van ondernemingen, ondernemingen die soms niet goed weten hoe ze daarmee moeten omgaan.

Doelstelling

- De aanbestedende dienst en de onderneming informeren over de vragen waarmee de tegenpartij geconfronteerd wordt en hoe die aangepakt/opgelost kunnen worden.
- De aanbestedende dienst en de onderneming een overzicht bieden van alle opties bij het gebruik van normen en alternatieven.

Beschrijving

- Een juridisch en praktisch overzicht bieden over normen:
 - Wat is een norm en hoe komt een norm tot stand?
 - Wie kan gebruikmaken van een norm en hoe doet iemand dat?
 - Hoe zit het met de kostprijs voor het gebruik van een norm?
 - Inclusief praktijklessen voor ondernemingen: niet gewoon een slide tonen, maar het live voordoen op een pc.
 - Wanneer is het aangewezen om gebruik te maken van normen? Op basis van welke criteria kan een aanbestedende dienst ervoor kiezen om bepaalde normen te vermelden?
 - Wat zijn de gevolgen van het vermelden van normen in een bestek?
- De reeds bestaande opties in de wetgeving overheidsopdrachten moeten op een gediversifieerde wijze aan bod komen.

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

25. Stimuleren – Opleiding – Sociale clausules en clausules inzake duurzaamheid

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA
 - FIDO
 - ...

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- Het gebruik van sociale clausules en clausules inzake duurzaamheid zal in de toekomst steeds meer en meer aangemoedigd worden. Die types clausules kunnen een aanwinst zijn bij enerzijds onder meer de strijd tegen sociale dumping en oneerlijke concurrentie, en anderzijds bij het aanmoedigen van duurzame innovatie en duurzaamheid in het algemeen.
- Tegelijk kunnen die clausules ook een belemmering vormen voor de mededinging. Bovendien worden zij vaak, al dan niet terecht, als niet-kmo-vriendelijk beschouwd.

Doelstelling

- De aanbestedende dienst en de onderneming informeren over de vragen waarmee de tegenpartij geconfronteerd wordt en hoe die aangepakt/opgelost kunnen worden.
- De aanbestedende dienst en de onderneming een overzicht bieden van alle opties in verband met het kmo-vriendelijk gebruik van sociale clausules en clausules inzake duurzaamheid.

Beschrijving

- Een juridisch en praktisch overzicht bieden over het gebruik van sociale clausules en clausules inzake duurzaamheid:
 - Wat is er mogelijk?
 - Wanneer is het aangewezen?
 - Welke zijn de valkuilen?
- De reeds bestaande opties in de wetgeving moeten op een gediversifieerde wijze aan bod komen, waarbij extra aandacht moet uitgaan naar hoe die clausules te verenigen zijn met de doelstelling "toegang van kmo's stimuleren".

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

26. Stimuleren – Opleiding – Hoe kmo-vriendelijk innovatief en duurzaam aanbesteden

Kenmerken

- Timing
 - 2021-...
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA
 - FOD Economie – A.D. Kwaliteit en Veiligheid (E6) & Economische Reglementering (E3)
 - Bureau voor Normalisatie (NBN)
 - FIDO

Doelpubliek

- Kmo's, voornamelijk de micro- en kleine onderneming (via de intermediaire organisaties)
- Aanbestedende diensten – alle niveaus zijn welkom

Waarom

- Op alle overheidsniveaus – van het Europese tot het lokale – zal er de komende jaren zwaar ingezet worden op “innovatie” (lees: digitalisering en duurzaamheid). Overheidsopdrachten vormen een van de instrumenten bij uitstek voor die beleidsdoelstellingen.
- De vraag stelt zich dan: hoe kan een overheidsopdracht innovatief en duurzaam aanbesteed worden en tegelijk de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten garanderen/versterken?

Doelstelling

- De aanbestedende dienst en de onderneming informeren over de vragen waarmee de tegenpartij geconfronteerd wordt en hoe die aangepakt/opgelost kunnen worden.
- De aanbestedende dienst en de onderneming een overzicht bieden van alle opties bij het gebruik van normen, intellectuele eigendomsrechten, duurzaamheid en kmo-vriendelijke instrumenten.

Beschrijving

- Een juridisch en praktisch overzicht bieden over:
 - Wat is innovatie?
 - Intellectuele eigendomsrechten
 - Het gebruik van normen
 - Het gebruik van clausules inzake duurzaamheid
 - Het gebruik van kmo-vriendelijke instrumenten in combinatie met de geformuleerde objectieven zoals het geven van feedback aan niet-weerhouden inschrijvers en gepaste en effectieve mededinging voorzien.
 - ...
- De reeds bestaande opties in de wetgeving overheidsopdrachten moeten op een gediversifieerde wijze aan bod komen.

Praktisch

- De organisatie van de opleidingen via eigen opleiders of via uitbesteding.
 - Zowel NL als FR
 - Inclusief Webinar
- Cursusmateriaal achteraf beschikbaar stellen

Targets

- Organisatie van de opleiding
 - X-aantal aanbestedende diensten/intermediaire organisaties bereiken
- Positieve feedback
 - Minimum Y/10

As 4 – Monitoren van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten

I. Monitoring – Vastleggen van de definitie van een kmo

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021
- Betrokken partijen
 - FOD Economie (lead), FOD BOSA (feedback), FOD Kanselarij (feedback)

Doelpubliek

- In eerste instantie overeenstemming vinden op federaal niveau, daarna nationaal proberen via de Commissie Overheidsopdrachten (COO).

Waarom

- Vooraleer gemonitord kan worden, moet bepaald worden hoe/wie gemonitord moet worden.
- Het concept “kmo” is niet eenduidig en er doen meerdere definities de ronde.

Doelstelling

- Vastleggen van de definitie “kmo” in het kader van een monitoring overheidsopdrachten zodat daarover eenduidig kan worden gerapporteerd.

Beschrijving

- In detail volgende zaken vastleggen (indien nodig via een omzendbrief of iets dergelijk):
 - De criteria op basis waarvan bepaald wordt wie een kmo is en wie niet;
 - De specifieke doelgroep binnen de populatie van kmo's (cf. micro, klein, middelgroot);
 - Welke beperkingen er zijn aan de kmo-definitie en hoe die verfijnd kan worden.

Praktisch

- De FOD Economie werkt een conceptnota uit op basis van bestaande definities, cijfers en wetgeving.
- De nota gaat dieper in op volgende elementen:
 - a) Wat is een kmo? Welke kmo-definitie hanteren? Waarom die definitie?
 - b) Hoe omgaan met die definitie en waarom?
 - c) Beperkingen van de definitie en hoe die op te lossen?
 - d) Verfijningen aan de definitie
 - e) Synthese en aanbevelingen
- Het resultaat omvat een duidelijke kmo-definitie, aangepast aan de Belgische context en de materie overheidsopdrachten. De gekozen definitie zal toelaten om in te zoomen op de kleinere ondernemingsgroottes zodat die groep van ondernemingen apart bestudeerd kan worden. Daarnaast wordt aangegeven wat er nog moet gebeuren opdat de definitie in de praktijk ten volle kan worden uitgerold en dat zowel praktisch gezien als op regelgevend niveau.
- Bij het opstellen van de nota wordt rekening gehouden met bestaande adviezen en opmerkingen van onder meer de HRZKMO. Indien nodig wordt er overleg georganiseerd met de betrokken overheidsdiensten en externe partners, zoals onder meer de HRZKMO.

Targets

- Voorstel FOD Economie – Eerste helft 2021
- Overleg met de betrokken partijen – Tweede helft 2021
- Akkoord over definitie – Tweede helft 2021

Enmaal goedgekeurd en indien nodig kan de definitie toegevoegd worden aan project IV.

II. Monitoring – Vastleggen van de definitie van/criteria omtrent kmo-participatie

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD Economie (lead), FOD BOSA (ondersteuning), FOD Kanselarij (ondersteuning)

Doelpubliek

- In eerste instantie overeenstemming vinden op federaal niveau, daarna nationaal proberen via de Commissie Overheidsopdrachten.

Waarom

- Vooraleer gemonitord kan worden, moet bepaald worden wat gemonitord moet worden.
- “Kmo-participatie” is verre van een eenduidig begrip.

Doelstelling

- Vastleggen van de definitie “kmo-participatie”

Beschrijving

- In detail volgende zaken vastleggen (indien nodig via een omzendbrief of iets dergelijk):
 - De focus: deelnemen (offerte) ⇔ winnen ⇔ uitvoering (cf. onderaannemer)
 - Welke overheidsopdrachten monitoren? (cf. de waarde)
 - Welke federale aanbestedende overheden monitoren? Sommige federale overheden hanteren immers hun eigen systemen²⁴ en richtlijnen (ook inzake overheidsopdrachten).
 - De “gewenste situatie”: waar willen we naartoe inzake kmo-participatie?

Praktisch

- De FOD BOSA en de FOD Economie werken een conceptnota uit op basis van de bestaande situatie en regelgeving versus de gewenste gegevens en situatie.
- De nota gaat dieper in op volgende elementen:
 - a) Wat is kmo-participatie?
 - Wat zijn de verschillende manieren waarop een kmo kan participeren?
 - Zijn elk van die manieren even belangrijk?
 - Willen en kunnen we alle mogelijke manieren monitoren?
 - b) Indirecte participatie of onderaannemerschap
 - Wat is het belang en/of nut van onderaannemerschap bij opdrachten?
 - Kan het onderaannemerschap een toegevoegde waarde betekenen en/of als instrument dienen om de kmo-participatie te versterken? Indien ja: hoe kan zo iets gebeuren, wat zijn de opties en de voorwaarden?
 - Moet onderaannemerschap bij overheidsopdrachten structureel gemonitord worden? Indien ja: hoe kan zo’n monitoring uitgerold worden opdat dit niet resulteert in extra administratieve lasten en welke wettelijke aanpassingen vereist dat?
 - c) Scope “kmo-participatie”
 - Hoe breed moet de monitoring gaan wat de overheidsopdrachten betreft? Wat zijn de praktische implicaties van de geformuleerde ambitie?
 - Hoe breed moet de monitoring gaan wat de aanbestedende overheden betreft? Wat zijn de praktische implicaties van de geformuleerde ambitie?
 - d) Kmo-participatie en streefcijfers
 - Vallen streefcijfers te overwegen?
 - Wat is er theoretisch/juridisch gezien mogelijk?
 - Hoe zouden streefcijfers kunnen ontwikkeld worden?

²⁴ Ter info: zo zit bijvoorbeeld een deel van de federale overheid niet in FEDCOM en maakt niet iedereen op dezelfde manier gebruik van e-procurement. Er zou moeten worden nagegaan of dat wel nog opportuun is.

- Hoe zou een praktisch voorbeeld eruitzien?
- Het resultaat omvat een aantal duidelijke ambities en keuzes over het concept kmo-participatie en de monitoring ervan. Daarnaast wordt aangegeven welke thema's het onderwerp moeten vormen van verder onderzoek in de schoot van bijvoorbeeld een specifieke werkgroep over onderaannemerschap bij overheidsopdrachten. Bovendien moet het duidelijk zijn wat er nog moet gebeuren opdat de geformuleerde ambities en keuzes in de praktijk ten volle kunnen worden gerealiseerd en dat zowel praktisch gezien als op regelgevend niveau.
- Bij het opstellen van de nota wordt rekening gehouden met bestaande adviezen en opmerkingen van onder meer de HRZKMO. Indien nodig wordt er overleg georganiseerd met de betrokken overheidsdiensten en externe partners, zoals onder meer de HRZKMO.

Targets

- Voorstel FOD BOSA/FOD Economie – Tweede helft 2021
- Overleg met de partners – Tweede helft 2021, eerste helft 2022
- ...

Indien nodig kunnen bepaalde aspecten toegevoegd worden aan project IV.

III. Monitoring – Federaal aankoopbeleid – SFA-monitoringsrapport 2021 inzake kmo-participatie – Uitbreiding met data over 2020 en met data e-notification

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA (ondersteuning), FOD Economie (uitvoering), FOD Kanselarij (feedback)

Doelpubliek

- Alle federale aanbestedende diensten

Waarom

- Het SFA-monitoringsrapport 2020, zie bijlage 1, over kmo-participatie bij overheidsopdrachten op het federale niveau, opgesteld op basis van gegevens uit e-tendering (cf. ontvangen offertes), bleek – ondanks de methodologische opmerkingen – nuttig en interessant. Opvolging lijkt noodzakelijk en wordt ook wettelijk gezien (KB 22/12/2017) gevraagd, maar het nut van dezelfde oefening te herhalen met een jaar extra is relatief beperkt.
- E-notificatie (cf. de aankondiging van een opdracht en de aankondiging van gegunde opdracht) bevat extra informatie die – indien ze verbonden wordt met de gegevens aanwezig in e-tendering – bijkomende inzichten kan opleveren, bijvoorbeeld over de aanwezigheid van raamovereenkomsten, percelen en (voor een beperkt deel van de opdrachten) de waarde van een opdracht en de begunstigde onderneming van die opdracht.

Doelstelling

- De tijdige totstandkoming van een monitoringsrapport 2021 dat zowel gegevens afkomstig uit e-tendering als e-notificatie omvat.

Beschrijving

- Zie bijlage 1 voor de “versie 2020” van het rapport.
- Nagaan of het huidige contract “gegevensuitwisseling tussen de FOD Economie en de FOD BOSA” van een update moet voorzien worden.
- Uitbreiding van het toekomstige monitoringsrapport 2021 met
 - Data over het jaar 2020
 - Data aanwezig in e-notificatie
 - Een benchmarking met de andere overheidsniveaus in de mate van het mogelijke (beschikbaarheid gegevens, kwaliteit van de gegevens, wettelijke basis...).

Praktisch

- De FOD BOSA levert de data (afkomstig uit het e-procurementplatform).
- De FOD Economie verrijkt en analyseert de data, waarna een rapport wordt opgesteld.

Targets

- Indienen gegevensaanvraag – Eerste helft 2021
- Ontvangst gegevens – Tweede helft 2021
- Analyse en oplevering van het rapport – Tweede helft 2021

IV. Monitoring – De wetgeving overheidsopdrachten van de nodige aanpassingen voorzien met als doelstelling het opzetten van een kwaliteitsvolle monitoring

Inleiding

- De praktische impact van dit project, namelijk de wetgeving van de nodige aanpassingen voorzien, zal onder meer afhankelijk zijn van de ontwikkeling van het nieuwe e-procurementplatform en zal dus pas binnen een paar jaar echt merkbaar zijn. **Het is immers niet de bedoeling om die wetswijzigingen nog te implementeren in het huidige platform.** Tegelijk moeten die aanpassingen aan de wetgeving zo snel als mogelijk doorgevoerd worden zodat de nodige voorbereidingen getroffen kunnen worden.
- De huidige lijst van aanpassingen kan/zal nog aangevuld worden met onder meer de zaken die vermeld worden door project I (definitie “kmo”) en project II (definitie “kmo-participatie”). Daarnaast kunnen nog andere projecten een impact hebben op de huidige lijst – zie onder meer de initiatieven over het verzamelen van data over onderaannemers (project II) en over het gebruik van de verdeling in percelen en bepaalde gunningscriteria (project 6).

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021-2022
- Betrokken partijen
 - FOD Kanselarij (lead), COO (co-lead/advies), FOD Economie (initiatief), FOD BOSA (ondersteuning)

Doelpubliek

- Alle aanbestedende diensten: waar mogelijk nationaal, indien nodig federaal.

Waarom

- Een kwaliteitsvolle en diepgaande monitoring van de (toegang van kmo's tot) overheidsopdrachten is vandaag niet mogelijk omdat:
 - De huidige wetgeving bepaalde cruciale informatie vandaag niet bevroegt/verzamelt.
 - De huidige wetgeving een beperkt toepassingsgebied kent wat het bevragen of verzamelen van bepaalde andere cruciale informatie betreft.
 - De huidige wetgeving een aantal uitzonderingsregimes bevat die een grondige monitoring van overheidsopdrachten in de weg staan.

Doelstelling

- De wetgeving op zo'n manier aanpassen dat een kwaliteitsvolle monitoring mogelijk wordt.

Beschrijving

- Kort samengevat worden volgende zaken reeds voorzien:
 - het stimuleren van een elektronische behandeling van overheidsopdrachten, inclusief een specifieke oplossing voor het monitoren van de kmo-participatie bij de opdrachten van beperkte waarde die rekening houdt met het specifieke karakter van dit type opdrachten;
 - een systematische registratie van het kbo-nummer van een onderneming wat moet leiden tot een automatisch detectie van de kmo's;
 - het uitbreiden van het toepassingsgebied en het versterken van de inhoud van het PV van opening van offertes;
 - het uitbreiden van het toepassingsgebied en het versterken van de inhoud van de aankondiging van gegunde opdracht, inclusief de opvolging van de publicatie ervan;
 - een specifieke aandacht voor het monitoren van de waarde van een opdracht en het gebruik van raamovereenkomsten, inclusief het uitwerken van een oplossing voor opdrachten geplaatst op raamovereenkomsten;
 - de officiële oprichting van het comité “Bestuur” in het kader van een driejaarlijkse rapportering naar de Europese Commissie toe over overheidsopdrachten.
- **Potentiële** toekomstige aanvullingen – de nood aan praktische ingrepen en de daaruit volgende wetswijzigingen wordt nog onderzocht:

- de definities vermeld in projecten I (“kmo”) en II (“kmo-participatie”);
- uitbreiding van de voorstellen met betrekking tot data over onderaannemerschap;
- het opvolgen van de gunningscriteria, meer bepaald het monitoren van het gunnen op basis van enkel en alleen de prijs, opdat indien nodig hierover het nodige beleid kan ontwikkeld worden – zie ook project 6 over de evaluatie van het charter;
- het opvolgen van het gebruik van de verdeling in percelen opdat indien noodzakelijk, na het uitvoeren van een aantal analyses, hierover het nodige beleid kan ontwikkeld worden – zie ook project 6;
- het opvolgen van het gebruik van de “aanvaarde factuur” in het kader van opdrachten van beperkte waarde opdat indien noodzakelijk hierover het nodige beleid kan ontwikkeld worden – zie ook project 6;
- het monitoren van het gebruik van vrijwillige aankondigingen van een opdracht, vooraankondigingen, voorafgaande marktconsultaties en het geven van feedback – zie ook project 8 over het verhogen van de transparantie bij overheidsopdrachten.

Praktisch

- Fase 1 – Overleg tussen de FOD BOSA, de FOD Economie en de FOD Kanselarij over het eerste pakket (= de reeds voorziene maatregelen onder het punt “beschrijving”) noodzakelijke wijzigingen aan de wetgeving en de praktische vertaling daarvan.
- Fase 2 – Overleg met de direct betrokken politiek verantwoordelijken.
- Fase 3 – De concrete voorstellen voorleggen aan de COO.
- Fase 4 – Verwerken van het advies van de COO en de voorstellen omzetten naar regelgeving.
- ...

Targets

- Voorbereiden van het eerste pakket gewenste wetswijzigingen – Eerste helft 2021
- Presentatie aan de COO – Tweede helft 2022
- Verwerking van de opmerkingen van de COO – Tweede helft 2022
- ...

V. Monitoring – Automatische identificatie van een kmo – Webservice

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - Wordt momenteel onderzocht
- Betrokken partijen
 - In eerste instantie de FOD Economie met de FOD BOSA als potentiële gebruiker.

Doelpubliek

- Alle administraties die nood hebben aan informatie over de ondernemingsgrootte van een onderneming, waaronder de FOD BOSA en de aanbestedende overheden.

Waarom

- De (Europese) wetgeving vereist niet alleen een algemene a posteriori monitoring van de kmo-participatie bij overheidsopdrachten. Via het Europese formulier “aankondiging van gegunde opdracht” vraagt de wetgeving eigenlijk ook dat de aanbestedende overheid zelf, op het moment van de gunning, in dit formulier aangeeft hoeveel van de inschrijvers kmo’s zijn en of de contractant een kmo is of niet.
- Die vereiste resulteert in een probleem: een aanbestedende overheid kan zo iets niet zelf nagaan. Er is immers nood aan bepaalde bedrijfsinformatie op individueel ondernemingsniveau, maar die informatie is vaak niet publiekelijk beschikbaar.
- Indien de aanbestedende overheden op de een of andere manier wel aan de nodige informatie zouden kunnen geraken, dan ontstaat op die manier ook een interessante bron van informatie voor de individuele aanbestedende overheden over de kmo-participatie bij de door hen uitgeschreven overheidsopdrachten.

Doelstelling

- De ontwikkeling van een webservice die een automatische identificatie van een onderneming als kmo toelaat, waarbij er op termijn een koppeling tussen die webservice en het nieuwe e-procurementplatform plaatsvindt.

Beschrijving

- Het ontwikkelen van een dergelijke webservice die toelaat om de ondernemingsgrootte van een onderneming op automatische wijze te bepalen, zou niet alleen toepassing kunnen vinden in het domein van de overheidsopdrachten, maar ook bijvoorbeeld bij administraties die bepaalde gunsten, subsidies en maatregelen toekennen en voorbehouden aan kmo’s en dus nood hebben aan informatie over de ondernemingsgrootte van een onderneming.
- De scope van de webservice zou dus ruimer zijn dan het domein overheidsopdrachten en de gebruikers van de tool zouden zich op alle overheidsniveaus bevinden.

Praktisch

- De FOD Economie werkt een conceptuele nota uit over een toekomstige ontwikkeling van een dergelijke webservice.
- De bevoegde diensten van de FOD Economie werken, in samenwerking met de betrokken partijen, het project verder uit.

Targets

- Uitwerking van de conceptuele nota – Eerste helft 2021
- Overleg tussen de bevoegde diensten van de FOD Economie – Tweede helft 2021
- ...

VI. Monitoring – E-procurementplatform II – ontwikkeling, uitrol en promotie

Kenmerken

- Timing – Project is reeds lopende
 - 2021-2023
- Betrokken partijen
 - FOD BOSA (lead), FOD Economie (lid stuurgroep), FOD Binnenlandse Zaken (lid stuurgroep)

Doelpubliek

- Alle ondernemingen, met extra aandacht voor de micro- en kleine onderneming
- Alle aanbestedende diensten (nationaal)

Waarom

- Het huidige platform voldoet niet meer aan de hedendaagse noden.

Doelstelling

- De ontwikkeling en uitrol van het nieuwe e-procurementplatform – inclusief de promotie van en opleiding over het nieuwe platform.

Beschrijving

- Ter vervanging van de huidige toepassingen in het bestaande e-procurementplatform komt een [nieuw, geïntegreerd en verbeterd platform](#) en dat tegen het tweede kwartaal 2023. Met dit nieuwe platform verzekert de FOD BOSA de continuïteit en wettelijke conformiteit van haar dienstverlening inzake overheidsopdrachten, zowel op Belgisch als op Europees niveau. Daarnaast zullen ook nieuwe en verbeterde functionaliteiten worden aangeboden.
- Opmerkingen
 - Het nieuwe e-procurementplatform zal in de toekomst het centrale instrument zijn wat monitoring van overheidsopdrachten betreft.
 - Meerdere projecten vermeld in dit document, zoals I (definitie “kmo”), II (definitie “kmo-participatie”), IV (gewenste wetswijzigingen) en V (webservice) zullen een impact hebben op dit project.
 - Mogelijks kan dit platform een (deel)oplossing zijn voor het vraagstuk “hoe data over onderaannemers verzamelen?” (zie eerder – project II).
 - Dit platform zal op termijn eveneens een centrale rol spelen in de toepassing van het “only once”-principe bij overheidsopdrachten. Indien dit platform, op basis van de geïdentificeerde behoeften, stapsgewijs en na verloop van tijd op alle mogelijke manieren met alle relevante databanken (KBO, Telemarc, STATBEL...) verbonden wordt, zullen zowel de aanbestedende overheden als de ondernemingen veel minder informatie zelf moeten opvragen/aanleveren.
 - Bovendien kan/moet op basis van rapportering een link voorzien worden met FEDCOM met het oog op een controle op en transparantie over bijvoorbeeld de betalingstermijnen, waarover de FOD BOSA dan kan rapporteren op hun website.

Praktisch

- De FOD BOSA beheert het project.
- De FOD Economie volgt het project op via de stuurgroep en levert ondersteuning waar nodig.

Targets

- De tijdige ontwikkeling van het platform, voorlopig voorzien voor Q2 2023.